

RUUSUNLEHTI ROSENBLADET

SUOMEN RUUSUSEURA RY • FINSKA ROSENSÄLLSKAPET RF

2 • 2025

Lähetä sähköpostiosoitteesi jäsenvastaavalle Skicka din e-postadress till jasenasiat@ruususeura.fi

6

10

15

28

Sisällysluettelo – Innehåll

- 3 Puheenjohtajan palsta
Ordförandens spalt
Michael Luther
- 4 Avoimet ruusupuutarhat 6.7.2025
Öppna rosträdgårdar 6 juli 2025
- 5 Toimituksen pöydältä
Från redaktionsbordet
Eija Temmes
- 6 Vuoden ruusut 2025
Årets rosor 2025
- 10 Ruusuja Islannissa
Rosor på Island
Lene Grönholm
- 15 Kodin ja pihan biomassojen kierrätyksellä luonnonmukaista
hyvinvointia ruusuille
Dina rosor får näringsrik och naturenlig booster av återanvänd
biomassa från hushåll och trädgård
Päivi Helmiö
- 22 Ruusunjalostusta Norjassa – uusia ruusuja Pohjoismaiden ilmastoon?
Rosförädling i Norge – nya rosor för vårt nordiska klimat?
Thor Landsverk
- 28 Miten auttaa ruusut leutojen talvien ja oikuttelevien keväiden yli?
Hur kan vi hjälpa rosorna genom milda vintrar och nyckfulla vårar?
Merja Rönkkö
- 35 Pakina: Kadonnutta ruusutarhaa etsimässä
Kåseri: På jakt efter en försvunnen rosträdgård
Kristiina Kalliojärvi
- 36 Äänestä suosikkiruusuasi!
Rösta fram din favoritros!
Michael Luther
- 38 Paikallisryhmät tiedottavat
Lokalgrupperna informerar
- 39 Jäsenyyt pohjoismaisissa ruususeuroissa
Medlemskap i de nordiska rosensällskapen

Kansikuvat / Omslagsbilder

Etukansi / Framsidan: 'Hilda' Kuva/Foto Vilhjálmur Lúðvíksson
Takakansi / Baksidan: Juhannusruusu/Midsommarros. Kuva/Foto ET

Puheenjohtajan palsta / Ordförandens spalt

MICHAEL LUTHER puheenjohtaja/ordförande – ET käännös/översättning

Ruususeuran vuosikokous vahvisti toimintasuunnitelman ja talousarvion kuluvalle vuodelle sekä antoi hallitukselle valtuutuksen jatkaa seuran johtamista. Seuran kannalta on tärkeää, että toimintamuodot sekä herättävät luottamusta pitkäaikaisissa uskollisissa jäsenissä että puhuttelevat nuoria, joiden elämässä puutarhanhoidolla on tärkeä osa. Toimintamme on myös sääntöjen ohjaamaa.

Palaute pitkäaikaisilta jäseniltämme viestii Ruusunlehden tärkeydestä. Lehti on jäsenet laajan maan eri puolilla asuvia yhteenliittävä side. Lehden artikkelit on kirjoitettu huolella ja asiantuntevasti. Ruusunledestä on sekä tietolähteeksi että tueksi kaikille ruusuista toden teolla kiinnostuneille. Sillä on edelleen keskeinen asema toiminnassamme.

Lehden rinnalla elektroniset mediat ovat monelle yhä tärkeämpiä. Netistä etsitään ehdotuksia muun muassa, kun pohdinnassa on vaikkapa sopivan ja mieleisen ruusun valinta omaan puutarhaan. Tällöinhän vastaus löytyy nopeimmin verkosta. Siellä on myös tarjolla laajasti ruusutietoa yhtä hyvin kotimaisista olosuhteista kuin globaalistakin perspektiivistä. Verkosta saattaa tosin saada myös harhaanjohtavaa tietoa. Ruususeuralla onkin tärkeä rooli asiantuntevan ja luotettavan tiedon tarjoajana niin omilla verkkosivuilla, Facebookissa kuin Instagramissakin.

Kaikki kunnia sosiaaliselle medialle, joskin henkilökohdattaiset yhteydet ja lähikokoukset ovat keskeisiä kohtaamisten ja tiedonjakamisen kannalta. Tässä mielessä paikallisyhmien toiminta on tärkeää. Helsingissä, Tampereella ja Turussa sellaiset on. Useampiakin paikallisia ryhmiä voisi olla ja kaikin mokomin, olkaa aloitteellisia niiden perustamiseksi. Mitään kattavaa byrokratiaa ei tarvita, aktiivisuus ja mielenkiinto riittävät. Hallitukseltakin saa tarvittaessa apua. Paikkakunnilla, joilla ei ole omaa Ruususeuran osastoa, on suotavaa kertoa ruusujen kiehtovasta maailmasta paikallisen puutarhayhdistyksen tilaisuuksissa. Ruususeurasta voi myös saada apua luennoitsijan löytämiseksi.

Läsnäolo messuilla ja taimimyyntitapahtumissa on hyvä keino lisätä ruusutietoa ja hankkia uusia jäseniä. Ruususeura osallistui Helsingin Kevätmessuille Puutarhaliiton osastolla. Ruususeuran puheenjohtaja piti tilaisuudessa myös kolme luentoa ruusukasvatuksen nikseistä. Kesän ja syksyn aikana on tarkoituksena myydä taimimarkkinoilla taimia, ennen kaikkea jäsenten omien ruusujensa pistokkaista juurruttamia ja ruukuttamia. Taimien tulee olla tunnistettuja lajikkeita ja nimilapuilla varustettuja. Olethan asian tiimoilta yhteydessä puheenjohtajaan tai hallituksen jäseneseen.

Seuran jäsenenä olet ruusuharrastuksen kokemusasi-
antuntija ja lähettiläs. Miksi et siis tarttuisi tilaisuuteen

Rosensällskapets årsmöte har fastställt verksamhetsplanen och budgeten för 2025, styrelsen har också fått fortsatt förtroende att leda föreningen. Det är viktigt för oss att våra äldre torgna medlemmar litar på våra verksamhetsmetoder, men vi vill också att yngre personer med stort trädgårdsintresse skall kunna tilltala av det vi gör. Vår verksamhet regleras också av våra stadgar.

Responsen från våra långvariga medlemmar berättar hur viktigt Rosenbladet är. Tidningen är den sammanhållande länken för medlemmar i vitt skilda delar av landet. Artiklarna i Rosenbladet är skrivna med sakkunskap och känsla. De är därför en bestående källa till kunskap och stöd för alla som är intresserade av rosor i ett brett perspektiv. Rosenbladet kommer också framöver att vara centralt i vår verksamhet.

Jämsides med detta blir de elektroniska medierna allt viktigare för många. På nätet söker många svar när de har frågor om t.ex. vilka rosor som kunde passa i just deras trädgård och min smak. Då är nätet en snabb och enkel kanal för att få svar. På nätet kan man hitta bred information om rosor, både för finländska förhållanden och i ett globalt perspektiv. Nätet är också den kanal där det är lättast att få vilseledande information. För Rosensällskapet är det viktigt att ha en relevant närvaro på nätet där vi kan erbjuda sakkunnig och tillförlitlig information om rosor via våra webbsidor, Facebook och Instagram.

Med all respekt för sociala medier är ändå personlig kontakt och fysiska möten en central del i hur vi tar till oss och delar med oss av kunskap. Lokalgruppernas verksamhet är viktig för de här mötena. Lokalgrupper finns i Helsingfors, Tammerfors och Åbo. Det skulle gärna få finnas flera grupper, så varför inte ta ett initiativ till en ny grupp. För det behövs ingen omfattande byråkrati, det räcker med intresse och egen aktivitet. Från styrelsen kan vi hjälpa till om det behövs. På platser där det inte finns en lokalgrupp av Rosensällskapet kan medlemmar med fördel lyfta fram rosornas fascinerande värld i lokala trädgårdsföreningar. Vid behov kan vi i Rosensällskapet hjälpa till för att hitta föreläsare om rosor.

Ett sätt att öka kunskapen om rosor och värva nya medlemmar till Rosensällskapet är närvaro på mässor och plantmarknader. På Vårmässan i Helsingfors var Rosensällskapet med i Puutarhaliittos-Trädgårdsförbundets utställningsmonter och delade ut information. Rosensällskapets ordförande höll också tre föreläsningar om hur man lyckas med rosor. Under sommaren-hösten planerar vi att vara närvarande på plantmarknader och sälja rosor, i första hand rotskott som medlemmar tagit tillvara och planterat i kruka så att de rotat sig. Samtidigt kan vi berätta

sellaisen kohdalle tullessa ja värväisi seuralle uusia jäseniä tuttavien ja ystävien piiristä? Ruusujen maailma on kiehtova ja ilman muuta jakamisen arvoinen.

om Rosensällskapet och kanske värva nya medlemmar. Så om du har rosor som sätter rotskott och kan ta tillvara dem i krukor nu på våren, tar vi gärna emot dem och säljer till förmån för Rosensällskapet. Rosorna skall vara tydligt identifierade och försedda med korrekt namn. Ta i så fall kontakt med ordförande eller någon annan i styrelsen.

Varje medlem i Rosensällskapet är ju också sakkunnig och en ambassadör för rosenintresset. Så varför inte ta tillfället i akt att värva nya medlemmar bland alla vänner och bekanta? Rosornas värld är fantastisk och väl värd att dela med sig av.

Avoimet ruusupuutarhat 6.7.2025

Öppna rosenträdgårdar 6 juli 2025

EIJA TEMMES teksti/text – MÄRTHA VESTERBACK käännös/översättning

Lutherin Ruusutarha - Luthers Rosenträdgård

Stundarsgränden 4, 65450 Solf

e-mail: michael.luther@netikka.fi

Puutarha on kasvanut 30 vuoden aikana. Ajan mittaan siihen on kertynyt noin 500 eri ruusulajikkeita ja runsaasti perennoja. Ruusuja on sekä kestäviä pensasruusuja että vaativampia jatkuvasti kukkivia. Heinäkuun alussa ruusujen kukinta on usein parhaimmillaan. Tervetuloa tutustumaan Avoimet Puutarhat -päivän aikana klo 12–17 tai sopimuksen mukaan.

Pentti Säynäväjärven puutarha

Takamaantie 16, 33480 Ylöjärvi

Puh. 0400 731 399

Puutarha on 2000 neliömetrin omakotitontti. Puutarhassa yli 150 löytö-, perinne- ja pensasruusua. Koristekasveina perennoja, pioneja sekä havuja, kotimaisia alppiruusuja sekä omena-, kirsikka-, päärynä- ja lumupuita. Piha sijaitsee kolmosvyöhykkeellä sorapohjaisella tontilla. Tervetuloa!

Björkelunds Rosengård

Inger ja Bo-Eric Kullberg, Porkalantie 1063,

02480 Kirkkonummi

Puh. 040 548 8906, inger.kullberg@kolumbus.fi

Porkkalan niemellä sijaitseva Björkelundin Ruusutarha on alataan 1,3 hehtaaria ja ollut omistajillaan alun perin 3000 neliön suuruisena vuodesta 1970. Kun kiinnostus ruusuihin iski toden teolla, hankkivat Kullbergit lisää maata ja tilaa ruusuille. Myös perennat, kärhöt, kesäkukat, pensaat ja puut täyttävät pihaa. Vihannestarhakin löytyy. Ruusutarha on avoinna 6.7. klo 12–17, sovittaessa muulloinkin.

Pikku-Visala Kuhmoisissa

Aulis Räsänen Kylätie 104 As.1, 17780 Harmoinen

Puh. +358 40 716 5903

allurasanen@hotmail.com

Köynnösruusuja ja muita ruusuja, pioneja ja kärhöjä.

Luthers Rosenträdgård

Stundarsgränden 4, 65450 Solf

e-post: michael.luther@netikka.fi

Trädgården har vuxit fram under ungefär trettio år. Under tidens gång har samlingen av rosor vuxit till ungefär 500 sorter, därtill en stor mängd perenner. Både härdiga buskrosor och mer krävande ständigt blommande rosor ingår i samlingen. Rosornas blomning är oftast bäst och rikligast i början av juli. Välkomna på besök på Öppna trädgårdar mellan kl 12 och 17 eller enligt överenskommelse.

Pentti Säynäväjärvis trädgård

Takamaantie 16, 33480 Ylöjärvi, tfn 0400 731 399

Trädgården är 2000 kvadratmeter med egnahemshus. Där finns över 150 rosor, både fyndrosor, traditionella rosor och buskrosor. Där finns också perenner av olika slag, pioner och barrväxter, inhemska rhododendron samt äppel-, körsbärs-, päron- och plommonträd. Vi finns i växtzon 3, marken är i huvudsak sand. Välkomna.

Björkelunds Rosengård

Inger o Bo-Eric Kullberg, Porkalavägen 1063, 02480 Kyrkslätt

Tfn. 040 548 8906, inger.kullberg@kolumbus.fi

Björkelunds Rosengård är cirka 1,3 ha stor, belägen på Porkalaudd. Vi har ägt trädgården sedan 1970. Då köpte vi ett gammalt egnahemshus med tillhörande tomt på ca 3000 kvadratmeter. När vårt intresse för rosor tog fart köpte vi mera mark för att få plats för flera rosor. Dessutom älskar vi perenner, klematis, sommarblommor, buskar och träd. Vi odlar också grönsaker i liten skala. Vi har rosor från olika grupper för att få så lång blomningstid som möjligt. Vi försöker odla giftfritt så att naturen skall må bra. Vi håller Öppen trädgård den 6 juli kl. 12–17. Även andra tider enligt överenskommelse.

Pikku-Visala

Aulis Räsänens trädgård, Kylätie 104, bost. 1, 17780 Harmoinen,

Tfn. 040 716 4903, e-post allurasanen@hotmail.com

Klätter- och andra rosor, pioner och klematis.

Pohjoismainen Ruusuviikonloppu Islannissa – Roses, Climate and Society 8.–10.8.2025

Viikonlopputapahtuma järjestetään Reykjavíkissa, jossa konferenssin tapahtumapaikkana on Grand Hotel Reykjavík.

Nordisk Rosenhelg i Island 8 – 10 augusti 2015

Veckoslutsevenemanget Roses, Climate and society – Rosor, klimat och gemenskap arrangeras i Reykjavík, med stadens Grand Hotel som konferens- och inkvarteringsplats.

Perjantain ohjelmassa on kanadalaisruusujen jalostus-
asiantuntijan Margit Schowalterin, Rugosa-tuntija Erling
Östergaardin, Islannin kasvitieteellisen museon johtajan
Hjörtur Þorbjörnssonin, monissa ruusuyhteisöissä tun-
netun Vilhjálmur Lúðvíkssonin sekä Kristin Mautenin ja
Kristín Sigurðardóttirin puheenvuoroja. Kahden viimek-
si mainitun asiantuntemus liittyy puutarhanhoidon ja
terveyden väliseen yhteyteen.

Lauantai vietetään retkellä, jonka kohteina ovat muun
muassa Náttugin taimitarha, Ásaskólissa sijaitseva
suuri ruusutarha. Lounas nautitaan Farmers Bistrossa
Flúðirissa – Flúðasveppirin sieniviljelmän yhteydessä
toimivassa ravintolassa. Tämän jälkeen vieraillaan
ruusujen viljelyyn erikoistuneissa Espiflötin kasvihuo-
neissa. Viimeisellä osuudella poiketaan geysireillä ja
Björk Þorleifsdóttirin kesähuvilalla Laugarvatnissa sekä
Þingvellirin kansallispuistossa. Gala illallinen nautitaan
Grand-hotellin Háteigur-näköalaravintolassa.

Sunnuntain retkiohjelma toteutetaan kahteen ryh-
mään jakautuneena. Retkien käyntikohteina ovat muun
muassa Mosfellsbærin ja Garðabær sekä Kópavogurin
puutarhat. Lounasta syödään Hafnarfjörðurin suojelu-
alueen ravintolassa. Höfðaskógurin ruusukokoelma on
Islannin ruususeurojen, Islannin kasvitieteellisen seu-
ran sekä Hafnarfjörður Metsäyhdistyksen yhteishanke,
jonka tarkoituksena on tutkia ruusulajikkeiston kasva-
tuksen ja jalostuksen mahdollisuuksia haasteellisissa
olosuhteissa. Meltungassa tutustutaan pohjoismaisten
ruususeurojen yhteishankkeen ruusulajikkeisiin ja ka-
nadalaislajeihin sekä syödään kevyt illallinen.

Post tour 11.–13. elokuuta suuntautuu Länsi- ja Poh-
jois-Islantiin, tietoa retkestä löytyy allaolevista linkeistä.

Kustannukset, joihin sisältyvät osallistuminen Roses,
climate and society-konferenssiin ja illalliseen Kaffi
Flórassa, opastettuihin vierailuihin bussikuljetuksineen
lauantaina ja sunnuntaina, juhlaillalliseen lauantaina ja
barbecue-päivälliseen sunnuntaina.

Osallistumismaksu, all inclusive ISK 75.000
Osallistumismaksu ilman konferenssia (partner)
ISK 65.000

Konferenssi perjantaina ISK 24.000 ennen 15.5.
Konferenssi perjantaina ISK 29.000 15.5. jälkeen
Post tour ISK 100.000 rajoitettu osallistujamäärä

Ilmoittautuminen:

<https://gardurinn.is/en/product/nordic-rose-weekend/>

Majoitus:

<https://gardurinn.is/en/roseweekend/accommodation/>

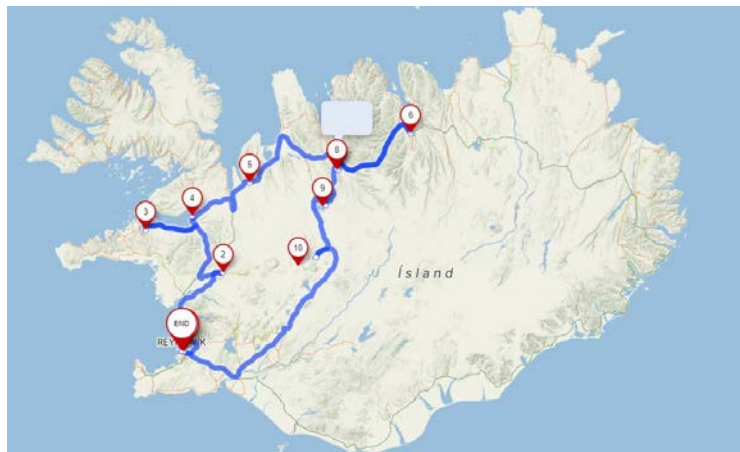
Suomen Ruususeuran sivuilta www.ruususeura.fi
löytyy tuore Vilhjálmur Lúðvíkssonin Growing roses
in Iceland -artikkeli!

Fredagens program består av inlägg av olika experter. Margit Schowalter,
specialist på förädling av kanadensiska rosor, rugosa-experten Erling Öst-
ergaard, Hjörtur Þorbjörnsson, växtbiolog och föreståndare för botaniska
trädgården i Reykjavík, Vilhjálmur Lúðvíksson, känd i många rossamman-
hang samt Kristin Maute och Kristín Sigurðardóttir. De två sistnämnda har
sambandet mellan trädgård och hälsa som sina specialiteter.

Lördagen ägnas helt åt en större utflykt. Besöksmål är bland andra
Náttugin plantskola och en stor privat rosträdgård i Ásaskól. Lunchen intas
på Bistro Flúðir – en restaurang i anslutning till svampodlingen Flúðasvep-
pir. Efter lunchen följer ett besök i växthusen i Espiflöt, specialiserade på
odling av snittrosor. Vi besöker också geysirområdet och betraktar Strokkurs
eruptioner och på Björk Þorleifsdóttirs sommarstuga i Laugarvatn bjuds vi
på förfriskningar i trädgården. Utflykten avslutas i Þingvellir nationalpark.
Kvällens galamiddag avnjuts i panoramarestaurangen Háteigur på hotellet.

Söndagens utflyktsprogram görs i två grupper. Besöksmål är bland andra
trädgårdar i Mosfellsbær, Garðabær och i Kópavogur. Lunchplats är res-
taurangen i naturreservatet i Hafnarfjörður. På eftermiddagen besöker vi
rossamlingen i Höfðaskógur på en kulle ovanför Hvaleyrarvatn. Samlingen
är ett samarbetsprojekt mellan rosklubben inom Islands trädgårdsförening
och Forstföreningen i Hafnarfjörður. Målsättningen är att undersöka hur
olika rosor överlever och växer i verkligt utmanande förhållanden. Därefter
besöker vi planteringen av nordiska rosor i Meltunga, samarbetsprojektet
mellan de nordiska rosensällskapen. Även en trädgård med kanadensiska
rosor har planterats där. Kvällen avslutas med grillparty.

Post Tour 11 – 13 augusti till västra och norra Island.

Prislista för rosenhelgen:

Priserna inkluderar deltagande i konferensen, middagen i Kaffi Flóra
guidade utflykter med buss på lördag och på söndag, galamiddagen på
lördag och grillpartyt på söndag.

Deltagaravgift, all inclusive ISK 75 000

Deltagaravgift utan konferens (partner) ISK 65 000

Konferensen på fredag ISK 24 000 (anmälan före 15.5.)

Konferensen på fredag ISK 29 000 (anmälan efter 15.5.)

Post tour ISK 100 000 (begränsat antal deltagare)

Anmälan:

<https://gardurinn.is/en/product/nordic-rose-weekend/>

Inkvartering:

<https://gardurinn.is/en/roseweekend/accommodation/>

ISLANNIN VUODEN RUUSU 2025 – ÅRETS ROS I ISLAND 2025 'Hilda'

VILHJÁLMUR LÚÐVÍKSSON teksti ja kuvat/text och foto – MÄRTHA VESTERBACK käännös ruotsiksi/översättning till svenska – ET suomennos/översättning till finska

Ruususeuran hallitus valitsee totutusti islantilaista alkuperää olevan ruusun ja tänä vuonna valittiin yksi Johann Pålssonin ruusuista. 'Hilda' on Johannin kuvauksen mukaan saanut alkunsa vuonna 2000 'Hadda'-rugosaruusun ja luultavasti läheisen vuoriruusun, *Rosa pendulinan*, pölytyksen tuloksena.

Rosenklubbens styrelse väljer traditionsenligt en ros med isländskt ursprung till Årets ros, och för 2025 föll valet på en av Johann Pålssons rosor, 'Hilda'. Enligt Johanns beskrivning i Trädgårdssällskapets årsskrift från 2005 är 'Hilda' ett resultat av en öppen befruktning av rugosarosen 'Hadda' i hans trädgård år 2000. Den andra föräldern är troligen bergros, *Rosa pendulina*.

Puutarhaseuran vuosikertomuksessa 2005 käy ilmi, että Johann oli kerännyt kiulukoita 'Haddasta' syksyllä ja kylvänyt siemenet, jotka itivät seuraavana keväänä. Johann pani merkille, että yksi siementaimista poikkesi huomattavasti kaikista muista sisartaimista. Sen lehdet olivat vuoriruusun kaltaisia eivätkä rugosalle tunnusomaisia. Tämä herätti Johannin kiinnostuksen ja hyvällä hoidolla hän sai ruusun kukkimaan jo keväällä 2004 suurin, punaisin, rugosalle ominaisin kukin.

Pensas kasvaa voimakkaasti, jopa 150–200 cm korkuiseksi, kukkii runsaasti alkukesällä, on miellyttävän tuoksuinen ja tuottaa runsaasti värikkäitä kiulukoita; lehdissä on kaunis syysväri. 'Hilda' on yksi Roseklubbenin pohjoismaiseen ruusukokoelmaan lahjoittamista ruusuista. Sitä myy Rosenposten i Tanskassa.

Johann samlade in nypon från 'Hadda' på hösten, fröna grodde redan följande vår. Han lade direkt märke till en planta vars blad påminde mer om bergros än om rugosa. Hans intresse vaknade och med god omsorg fick han plantan att blomma redan 2004. Blommorna var stora, rugosaliknande röda och fyllda. De rödgula nyponen visade sig vara ett mellanting mellan bergrosens flaskform och rugosans plattrunda.

Rosen har ett kraftigt växtsätt och kan bli 1,5–2 meter hög. Den blommar rikligt på försommaren och har en behaglig doft. På hösten skiner busken med färgrika nypon mot ett vackert höstfärgat bladverk.

'Hilda' är en av de rosor som Rosklubben har bidragit med till den nordiska rossamlingen. Den finns till salu hos Rosenposten i Danmark.

RUOTSIN VUODEN RUUSU 2025 – ÅRETS ROS I SVERIGE 2025

'Mme Boll'

HÅKAN KJELLIN teksti ja kuvat/text och foto – ET käännös/översättning

Portland-ryhmään kuuluva ruusu ilmentää monia tälle ryhmälle ominaisia piirteitä. Pensas itsessään on aika tiheä ja sen jäykähköillä oksilla on taipumus siirtää ulospäin. Taimea voi muotoilla kauniimmaksi leikkaamalla oksat eri korkuisiksi, pidemmiksi keskeltä ja lyhyemmiksi sivuilta. Ruusu on parhaimmillaan runsaan metrin korkuisena. Tiukasti kiinnittyneet piikit ovat melko pieniä.

Lehvästö on terveen vihreä ja hivenen himmeäpintaiset lehdet viisilehdykkäisiä. Kukat ovat suuria ja tiiviitä, hiukan maljamaisia muodoltaan. Himmeän roosa väri voi vivahtaa violettiin. Ne saattavat muistuttaa centifolia- tai gallikarusuja. Usein kukan keskusta on tummempi ja väri hyvin kauniisti ja eloisasti vaihteleva. Kukat sijaitsevat yksittäin usein kohtalaisen lyhyen varren päässä. Tuoksu on makea, selkeä ja aivan ihana. Kukinta jatkuu kaiken kesää, joskin on keskikesällä intensiivisimmillään. Nuputkin ovat kauniit, mutta saattavat liimautua kiinni kovilla sateilla. Kestävyys Ruotsissa 5. vyöhykkeelle asti.

Monet ruusuasiantuntijat ylistävät tämän ruusun kukkia ja tuoksua. Graham Stuart Thomas kutsuu ruusua kokonaisuudessaan ”ensiluokkaiseksi kasviksi.” David Austin kirjoittaa *The Rose* -kirjassaan, että sen lisäksi, että usein nelijakoinen kukka on kaunis, myös nupuilla on erityisarvonsa. Ranskalainen ruusutuntija Pierre Cochet päätyy samaan toteamukseen jo vuonna 1882. *Journal de Roses* -julkaisun eräässä numerossa hän kertoo, että erityisesti ihastuttavat nuput ovat floristien tavoittelemia. Lars-Åke Gustavssonkin kuuluu ihailijoihin ja kirjoittaa ruusun olevan yksi parhaista toistuvasti kukkivista vanhanajan ruusuista.

Rosen tillhör familjen Portlandrosor och uppvisar flera av denna gruppens tydliga drag. Själva busken är ganska tät och grenarna aningen stela och lätt utåtböjda. För att få en vackrare form på själva plantan kan man beskära grenarna i olika höjd, med de längsta i mitten och lägre höjd ut mot kanterna. Rosen gör sig bäst på en höjd av drygt en meter. Taggarna är ganska små och sitter tätt.

Bladverket är friskt grönt och på varje stjälk sitter fem blad som är aningen matta.

Blommorna är stora och täta, lite skålformade. Färgen är en mättad rosa som kan tippa över något åt det violetta hållet. De kan påminna om en centifolia eller gallicaros. Ofta är de mörkare i mitten och tonen kan skifta på ett mycket vackert och levande sätt. Blommorna sitter var och en för sig, på ibland lite korta stjälkar. Doften är söt, tydlig och helt underbar. Blomningen pågår hela säsongen även om det intensivaste floret inträffar under högsommaren. Även knopparna är mycket vackra men kan vid kraftigt regnväder klibba ihop.

Härdigheten i Sverige beräknas till zon 5.

Flera ros-kännare hyllar de vackra blommorna och dess doft. Graham Stuart Thomas kallar hela rosen för ”a first-class plant”. David Austin skriver i sin bok *The Rose* att utöver den vackra, ibland fyrdelade blomman har även knopparna ett stort skönhetsvärde. Den franske rosspecialisten Pierre Cochet nämner detta faktum redan 1882. I ett nummer av *Journal de Roses* berättar han dessa tilltalande knoppar är särskilt eftersökta bland florister. Lars-Åke Gustavsson tillhör också beundrarna och skriver att rosen är ”en av de bästa återblommande, gammaldags buskrosorna”.

'Fazers Röda'

'Hadda'

Ruusuja Islannissa Rosor på Island

LENE GRÖNHOLM teksti ja kuvat/text och foto – ET käännös/översättning

Vähän Islannista

Islanti sijaitsee pohjois-eteläsuunnassa suunnilleen Vaasan ja Rovaniemen korkeudella, (63°26 N- 66°32,1N / 63°1N-66°5N). Sää on täällä aivan toisenlainen kuin Suomessa. Esimerkiksi vuoden 2024 keskilämpötila Reykjavikissä oli 5,7 astetta, sadetta saatiin 827,7 mm, aurinko paistoi 1459,3 tuntia ja tuulen nopeus oli keskimäärin 4,6 m/s. Sain nämä tiedot Islannin meteorologian laitokselta. Viime vuonna esimerkiksi keskilämpötila oli huhtikuussa 3,3, heinäkuussa 11 ja marraskuussa 1,7 astetta. Kesä ei siis ole niin lämmin kuin sen soisi olevan. Olenkin ihmeissäni siitä, kuinka moni ruusu kuitenkin kukkii täällä. Vaikeinta on ollut päästä selville omien puutarhoiden mikroilmastoista ja erilaisten juttujen kokeilu.

Lite om Island.

Island ligger i nord-sydlig riktning på ungefär samma breddgrader som mellan Vasa och Rovaniemi, (63°26 N-66°32,1N / 63°1N-66°5N). Vädret här är helt annorlunda än i Finland. I Reykjavik år 2024 var medeltemperaturen 5,7° det regnade 827,7 mm, solen sken 1459,3 timmar och medelvinden var 4,6 m/s. Jag fick den här informationen från Islands meteorologiska institut. I föl var medeltemperaturen i april 3,3°, i juli 11° och i november 1,7°. Så sommaren är nog inte så varm här som den borde vara. Jag är så imponerad av att många rosor ändå blommar här. Det svåraste har varit att lära mig mikroklimatet i mina trädgårdar och prova på olika saker.

'Guðbjörg'

Katrin Viðar

Jóhann Pálssonin islantilaisia risteytyksiä

'Hadda' on erityisen ihastuttava. Se on matala ja kukkii koko kesän. Katrin Viðar niin ikään on hieno, hieman erikoinen avauduttuaan vaaleanpunaisine, ajan myötä valkeaksi muuttuvine kukkineen. Minulla ei ole monta Jóhann Pálssonin ruusua, mutta niiden määrä kasvaa vuosittain. Hienoja suuria pensaita, jotka sopivat mökin ympärille, missä niillä on riittävästi tilaa.

Mandariiniruusut 'Steinunn', 'Kristine' ja 'Gréta' menestyvät myös hyvin Islannissa. 'Geranium' ei pärjää aivan yhtä hyvin. Mandariiniruusut eivät pidä tuulesta, mutta jos niille löytyy sopiva paikka, kasvavat ne 3–4 -metrisiksi ja kukkivat kesäkuun lopusta elokuun loppuun ja pitempäänkin, jos syksy on leuto.

Puutarhani

Koti- ja mökkipihani välillä on suuri ero. Kotipuutarha sijaitsee 90 metrin korkeudessa, missä on usein tuulista ja keväällä hankalaa pakkaspäivien tullessa ja mennessä, kun aurinko on samalla jo korkealla (takatalvi!). Mökki sijaitsee sisämaassa suurten puiden keskellä, tyvenessä. Kesät ovat siellä lämpimämpiä, talvet kylmempiä, joskin vakaampia.

Isländska korsningar av Jóhann Pálsson.

Jag är extra förtjust i 'Hadda'. Den är låg och blommar otroligt bra hela sommaren. Också Katrin Viðar är riktigt fin, lite speciell med sina blommor som är ljusröda när de öppnar sig och blir vita med tiden. Jag har inte många Jóhann Pálssons rosor men de blir fler varje år. Fina stora buskar som passar vid sommarstugan där de får tillräckligt utrymme.

Mandarinrosorna 'Steinunn', 'Kristine' och 'Gréta' går också jättebra på Island. 'Geranium' är inte lika bra. Mandarinrosorna tycker inte om vinden, men när man hittar en fin plats åt dem så växer de över tre-fyra meter och blommor från slutet av juni ända till slutet av augusti och till och med längre om hösten är mild.

Min trädgård

Det är stor skillnad mellan min där jag bor stadigvarande och sommarstugan. Min permanenta bostad och trädgården där ligger 90 meter över havsnivån, det är blåsigt, ofta är våren svår, frostdagar kommer och går med solen högt uppe (takatalvi). Sommarstugan ligger längre in i landet med höga träd och färre vindar. Där är det varmare somrar, men kallare vintrar och mera stabilitet.

'Steinunn'

Juhannusruusu Sodankylästä. / Midsommarrosen från Sodankylä.

Silloin tällöin saamme viikoksi todella kylmän sään, jolloin lämpötila voi laskea -20:een. / Av och till får vi en vecka med kyla och temperaturer ner till under -20°

Silloin tällöin saamme todella kylmän sään ehkä viikoksi, tuolloin lämpötila laskee -20:een. Silloin ruukkuruusut kuolevat. Olen siirtynyt kasvattamaan ruusuja ruukuissa, sillä minulla ei ole kunnollisia säilytystiloja. Kasvihuoneet toimivat täällä hyvin. Niitä on monella. Jopa muun muassa Austinruusut selviytyvät talven yli – etenkin kasvihuoneissa, joissa on sähkö- tai lämminvesijärjestelmä.

Mielestäni suurimpana haasteena Islannissa ovat lämpötila ja tuuli. Ihan oikeaa ”keskikesää” ei täällä olekaan, kesä kestää harvoin pitempään kuin muutaman päivän, enimmillään muutaman viikon. Lämpötila on tuolloin parhaimmillaan 12–18 astetta, mistä johtuen ruusujen on vaikea ehtiä avaamaan kukkansa ajoissa. Lisäksi tuuli viilentää säätä kaikkina vuodenaikoina. Aika usein sataa kaatamalla. Halla saattaa viedä pimpinellojen nuput. Vuossittainen kasvuvauhti on viidestä sentistä puoleentoista metriin. Minulla on tapana odottaa ruusujen juurtuvan kolmessa-neljässä vuodessa. Tietysti osa niistä kuolee.

Lantaa on täällä helposti saatavilla. Jopa pääkaupunkiseudulla lähimmälle tallille on vain 20 minuutin matka ja hevosenantaa on saatavilla mielin määrin. Itse menen naapuriin mukanaani vesitynnyri. Upotan lannan vanhaan säkkiin, puseroon tai lakanaan pakattuna tynnyriin ja niin saan kasteluun lantavettä. Juhannuksen jälkeen en enää

Av och till får vi en vecka eller så med kyla och temperaturer ner till under -20°. Då har rosor i krukor dött. Jag har därför slutat med rosor i krukor eftersom jag inte har ordentliga förvaringsutrymmen. Många islänningar har kalla växthus som fungerar jättebra här. Till och med Austinrosor överlever vintern, eftersom många har installerat antingen el- eller varmvattensystem i sina växthus.

Största utmaningarna här tycker jag är temperaturen och vinden. Det saknas ”högsommar”, så det blir sällan mer än några dagar, max. veckor som det är ordentlig sommar. Temperaturen är runt 12°–18°, vilket gör det svårt för rosorna att slå ut i tid. Och vinden kyler ner flera grader året om. Slagregn är ganska vanligt. Frost i maj tar ofta knopparna av spinosissima-rosorna. Årets tillväxt kan variera allt från 5 cm till 1,5 meter. Jag brukar ge rosorna tre-fyra år att rota sig och börja växa. Och förstås dör en del helt.

Det är mycket lätt att få husdjursgödsel här. Även i huvudstadsregionen tar det högst 20 minuter att köra till närmaste stallområde där man kan få så mycket hästskit man vill. Självt går jag till grannen. Jag brukar ha en tunna med vatten och så sätter jag skiten t.ex. i någon gammal säck, tröja eller lakan. Jag sänker ner påsen i vattentunnan och vattnar med gödselvatten. Efter midsommar ger jag

Rosa moyesii 'Kristine'

käytä lantavettä, vaan siirryn antamaan ruusulannoitetta. Kukinta-aika on pitkä johtuen siitä, että koskaan ei ole kovin kuuma. Useimmat ruusut ovat parhaimmillaan heinäkuun lopulla ja elokuussa, mutta juhannusruusuni kukkii aina juhannuksena. Se on kotoisin Sodankylästä, josta sain sen ystävältäni Tuomas Järvelältä.

Höfðaskógurin rosario

Steinar Björgvinsson huolehtii Höfðaskógurin rosaarios-
ta, joka sijaitsee Hafnarfjörðurin Húshöfðissä. Viimeeksi Islantiin vuonna 2005 suuntautuneella ruusumatkalla vierailimme hänen metsässään ja rosariossaan. Ainakin 15 erilaista lajiketta kulki ruususeuralaisten mukana hänen rosarioonsa Islantiin. Hän ei kylläkään muista, miltä tarhoilta ne olivat peräisin.

Pietarinruusu (*Rosa* × *majorugosa*), *Rosa* × *cinnamomea* × *Rosa rugosa* ja 'Fazers Röda' ("Fazerin punainen") ovat upeita. 'Fazers Röda', 'Ristinummi', 'Juhannusmorsian', juhannusruusu, 'Kakwa', 'Lovisa', 'Kristine' ja 'Paimio' kukkivat useimmin ja parhaiten Steinarin tarhassa. Hän ja kollegansa Árni Þórólfsson ovat onnistuneet jalostamaan oman ruusun, 'Katrín Báran'. Se kukkii tuvallani joka kesä kerrotuin, kauniin aniliinipunaisin kukin.

inte rosorna gödselvatten utan går över till rosenkötsel. Eftersom temperaturen inte är hög så är blomningstiden längre och de flesta rosorna är bäst i slutet av juli och augusti, men min midsommarros blommar alltid vid midsommar. Den är från Sodankylä via min vän Tuomas Järvelä.

Rosariet vid Höfðaskógur

Steinar Björgvinsson tar hand om rosariet vid Höfðaskógur, på södra sidan av Húshöfði i Hafnarfjörður.

Då det senast var rosenresa till Island år 2005 besöktes hans skog och rosarium. Via Rosenklubben kom åtminstone 15 olika sorter som små plantor från Finland till hans rosarium på Island. Han kommer inte ihåg från vilken plantskola. St Petersburgsrosen, *Rosa* × *cinnamomea* × *Rosa rugosa* och 'Fazers Röda' är fantastiska. 'Fazers Röda', 'Ristinummi', 'Juhannusmorsian', midsommarrosen, 'Kakwa', 'Lovisa', 'Kristine' och 'Paimio' blomstrar oftast och bäst hos Steinar. Han och hans kollega Árni Þórólfsson har lyckats med en egen ros 'Katrín Bára'. Jag har den vid sommarstugan och den blommar varje år med fyllda, vackra, anilinröda blommor.

'Katrín Bára'

Omat ruusuni

Ensimmäiset ruusuni olivat hansaruusuja, niin kotona kuin mökilläkin. Ostin suomalaiset ruusuni Steinarilta. Minulla on seuraavat suomalaiset ruusut: 'Ristinummi', 'Tove Jansson', 'Fazers Röda', 'Juhannusmorsian', juhannusruusu, 'Sointu', 'Pohjantähti', 'Marzipan', 'Iitin Tiltu', 'Merveille', 'Auli', 'Aurora'. Muita pohjoismaisia lisäksi: 'Hurdalsrosen', 'Örträsk', 'Poppius', 'Balsgårdin Balder' ja 'Irma'.

Tapanani on kokeilla joka vuosi muutamaa uutta ruusua. Nykyisin ne ovat usein rugosia tai kanadalaisia lajikkeita. 'Louise Bugnet' on täällä todella upea. Kanadalaisista minulla on lisäksi 'Quadra', 'Ruth' (Wright), 'Lac la Nonne', 'Georg Will' ('Vuosaari'), 'Therese Bugnet', 'Kakwa', 'Mrs John MacNabb', 'Henry Kelsey'. Muutama brittiläinenkin on osunut koriin, Alba 'Semi-plena' (Yorkin valkoinen ruusu), James Mason ja 'Boscobel'. Myös eräät Morden-ruusut menestyvät joidenkin ruusuharrastajien tarhoissa. Onneksi minulla on tilava mökkitontti täytettäväksi ruusuilla!

Toivottavasti tavataan kesällä Islannissa. Tervetuloa!

'Ruth'

Rosa × majorugosa

Mina rosor

Mina första rosor var hansarosor, både hemma och på sommarstugan. Mina första finska rosor köpte jag hos Steinar. Finska rosor som jag har: 'Ristinummi', 'Tove Jansson', 'Fazers Röda', 'Juhannusmorsian', midsommarrosen, 'Sointu', 'Pohjantähti', 'Marzipan', 'Iitin Tiltu', 'Merveille', 'Auli' och 'Aurora'. Andra nordiska som jag har är: 'Hurdalsrosen', 'Örträsk', 'Poppius', 'Balsgårds Balder' och 'Irma'.

Jag har för vana att experimentera med några nya rosor varje år. Nuförtiden blir det ofta rugosarosor eller kanadensiska. 'Louise Bugnet' är jättefin här. Andra kanadensiska som jag har är 'Quadra', 'Ruth' (Wright), 'Lac la Nonne', 'Georg Will' ('Vuosaari'), 'Therese Bugnet', 'Kakwa', 'Mrs John MacNabb', 'Henry Kelsey'. Några briter har också "fallit" i korgen, Alba 'Semi-plena' (vita rosen från York), James Mason och 'Boscobel'. Även många Morden-rosor har fungerat bra hos andra rosentusiaster. Som tur har jag en stor sommarstugetomt så jag kan fylla på.

Hoppas vi träffas på Island nästa sommar. Välkomna!

Kodin ja pihan biomassojen kierrätyksellä luonnonmukaista hyvinvointia ruusuille

Dina rosor får näringsrik och naturenlig booster av återanvänd biomassa från hushåll och trädgård

PÄIVI HELMIÖ teksti ja kuvat/text och foto – MÄRTHA VESTERBACK käännös/översättning

Kodin ja pihan kompostit ja muut biologiset ainekset ovat mitä parhaimpia materiaaleja edistämään puutarhan ja ruusujen hyvinvointia. Näiden arvokkaiden ainesten kutsuminen jätteeksi ei kuitenkaan tee niille oikeutta ja siksi käytän aineksista mieluummin termiä ”biomassa”.

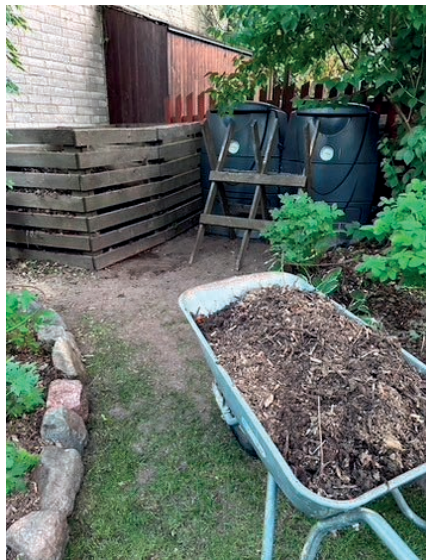
Biomassoja voi hyödyntää ruusujen lannoitteina, istutusalueiden katteina sekä talvisuojana. Ne pitävät maan muhevana ja ravinteikkaana sekä estävät rikkakasvien kasvua. Biomassakatteiden käyttö edistää ympäristön monimuotoisuutta tarjoamalla suotuisat olosuhteet pieneliöille ja niitä ravintona käyttäville eläimille.

Det överlägset bästa materialet för att få en prunkande trädgård och välmående rosor har du hemma hos dig, i form av kompost från ditt hushåll och andra biologiska komponenter från växtriket. Att kalla de här värdefulla materialen avfall gör inte full rättvisa åt dem och jag använder hellre ordet biomassa.

Biomassorna kan användas som rosgödsel, som täckmaterial och som vinterskydd. De håller jorden porös och näringsrik och bildar en barriär som hindrar många ogräs att sticka upp. Användning av biomassa som täckmaterial främjar den biologiska mångfalden i din rabatt eftersom den erbjuder gynnsamma förhållanden för både mikroorganismer och för dem som använder dessa som näring.

1. Ranskanruusujen ja sammalruusujen kuintaa kaupunkipihaalla kesäkuussa 2024. Ruusujen pääasiallinen tyypilannoite on omatekoinen kompostimultaseos. / Min stadstomt i juni 2024. Gallica-rosor och mossrosor i full blom. Rosornas kvävekälla är i huvudsak egentillverkad blandad kompostmylla.

2a. Pihan kompostinurkkauksessa on kaksi kookasta lämpökompostoria ja kehikot puutarhajätteille. Kärryssä on puolivalmista puutarhakompostia levitettäväksi ruusujen katteeksi. / I trädgårdens komposthörna finns två rejäla värme-kompostorer och en gles behållare för restmaterial från trädgården. Skottkärran är lastad med halvfärdig trädgårdskompost som kommer att breddas ut i rosrabatterna som täckmaterial.

2b. Mökillä on ruokajätteiden lämpökompostori ja huussijätteen jälkikompostointiin kaksi kevyesti eristettyä pallokompostia. Valmiit kompostimassat käytetään kotipihaan ruusujen lannoitteina. Mökkipihan kasvijätteille on oma alueensa, jossa ne saavat maata sijoi-leen. / På sommarstället finns två lätt isolerade kompostorer; en för hushållsrester och en för efterkompostering av fekalier från utedasset. De färdiga kompostmassorna används som gödsel för rosorna på stadstomten. Allt som städas upp på sommarstugetomten får helt fritt förmultna på ett eget område där.

3. Vaahteranlehtien ruohonleikkurikäsittelyn jälkeen ne mahtuvat pienempään tilaan ja silppuaminen edistää niiden kompostoitumista. / Lönnlöv förmultnar långsamt. För att påskynda processen körs de över med gräsklippare innan de sätts i trädgårdskomposten.

Olen amatööripuutarhuri ja oma noin 200 erilaisen ruusun puutarhani sijaitsee vanhalla kaupunkipihalla Lounais-Suomessa (Kuva 1.). Kerron tässä artikkelissa tavastani käsitellä kodin ja puutarhan biologisia kierrätysmateriaaleja ja siitä, miten ne ovat ruusujeni hyvinvoinnin keskeinen tekijä.

Kodin kompostit

Kodin biojätteiden kompostointi on ympäristön kannalta suositeltava tapa. Vaikka kompostointi on useimmille puutarhaihmisille tuttua ja jopa itsestäänselvyys, se on edelleen monille vierasta. Kiinnostus kompostointiin on ilahduttavasti lisääntynyt, koska sitä koskevista säännöksistä on tullut viime vuosina monissa kunnissa velvoittavia.

Paikalliset jätehuoltomääräykset voivat vaihdella ja ne voivat sisältää ohjeita kompostointipaikan sijoittamiseen ja kompostin ylläpitoon liittyen. Kompostoitavien materiaalien on oltava sellaisia, ettei niistä synny haitallisia päästöjä. Omilla pihollani löytyy useita erilaisia komposteja eri tarkoituksiin (Kuva 2a ja 2b.).

Kotitalouskomposti

Kotitalousjätteiden kompostointi pitää hygieniasyistä tehdä suljetussa astiassa. Meillä kompostoidaan kaikki keittiön biojätteet kahdessa kookkaassa lämpökompostorissa (Kuva 2a.).

4a. Lehtipuiden ja -pensaiden kevätleikkausten oksien haketusta. Kuvan etualla näkyvät syksyllä ruusupenkin talvisuojaksi jätetyt lehdet ja katteet. / Flistuggen förvandlar på våren bortklippta grenar och kvistar till täckmaterial. Rosrabatternas vintertäckning syns i förgrunden.

4b. Lehtipuu- ja pensashake on hyvä katemateriaali ruusuille. Havukasvien oksia en käytä ruusujen hoidossa niiden sisältäminen terpeenien ja orgaanisten happojen vuoksi. / Flis av lövträd och buskar är ett ypperligt täckmaterial i rosrabatten. Jag använder inte flis av barrträd, eftersom de innehåller terpenener och organiska syror.

Jag är amatörodlare och hos mig växer ungefär 200 olika rosor på en gammal stadstomt i sydvästra Finland (Foto 1.). Det biologiska materialet från hushåll och trädgård som jag tar vara på, hanterar och återanvänder är avgörande för mina rosors välmående. I det följande berättar jag om hur jag gör i praktiken.

Hemmetts komposter

Kompostering är ur miljösynpunkt det bästa sättet att ta hand om kökets biologiska restprodukter. Även om metoden är bekant för merparten av alla trädgårdsmäniskor, ja till och med en självklarhet, är det ändå något som en del känner sig främmande inför. Glädjande nog har intresset för kompostering ökat, eftersom de kommunala myndigheterna höjt sina krav på återanvändning och avfallssortering.

De lokala bestämmelserna om avfallshantering kan variera och de kan innehålla bestämmelser om var en kompost får placeras och hur den bör skötas. De material som komposterar bör inte generera skadliga utsläpp. På mina gårdar finns flera komposter för olika material (Foto 2a, 2b.).

Keittiöjätteet, kuten ruoantähteet, kasvikset, hedelmät, kahvinporot, munankuoret ja pehmapaperit, sopivat kompostiin. Jotta ne hajoaisivat hyvin, kompostiin pitää lisätä myös kuivaa ainesta. Se estää kompostin liiallista kostumista ja lisää massan ilmavuutta, mikä edistää kompostoitumista. Keittiöjätteiden kompostointi on helppoa.

Meillä käytetään runsaasti pehmo- ja leivinpapereita. Kompostissa ne vähentävät huomattavasti muiden kuivikkeiden tarvetta. Lisäkuivikkeeksi käyvät lehdet, puutarhan leikkuujäte, järviruokosilppu, sahanpuru yms. Kannattaa opetella arvioimaan kompostin kosteus ja muokkaamaan kuivikkeen annostelu sen mukaan. Jos komposti on liian kuiva, sitä pitää kastella.

Kompostorin eristeen paksuus vaikuttaa astian lämpötilan säilymiseen ja kompostoitumisen nopeuteen. Eristeestä huolimatta komposti voi jäätä kovilla pakkasilla. Tämä ei ole ongelma muutoin kuin kompostiastian täyttymisen suhteen. Siksi syksyllä kannattaa varmistaa, että kompostissa on tarpeeksi tilaa. Kompostin lämmittäminen ulkoisella energialla ei ole tarpeen. Kompostoituminen käynnistyy itsestään ilmojen lämmitessä. Kompostin toimintaa voi tarvittaessa tehostaa lisäämällä massan joukkoon virtsaa.

Kotitalouskompostia voi käyttää puutarhakasveille muiden typpilannoitteiden tapaan keväällä ja keskikesällä.

Puutarhakomposti

Puutarhan biomassojen kuten lehtien, ruohovartisten kasvijätteiden, hedelmien sekä risujen ja oksien käsittely ja kompostointi on olennainen osa puutarhanhoitoa. Puutarhakomposteiksi käyvät joko avokehikot tai maapohjaiset säiliöt. Jos puutarhakomposti sisältää jyrсийöille kelpaavia kasvinosia, se kannattaa suojata verkolla, myös alhaaltapäin.

Kaikki kasvinosat voi kompostoida, mutta mahdollisia siemeniä, rikkakasvien varastojuuria tai taudinaiheuttajia sisältävien aineiden, kuten muumiotautisten omenoiden, kanssa kannattaa noudattaa varovaisuutta. Monet taudinaiheuttajaiset kuitenkin kuolevat hyvin toimivassa lämpökompastorissa. Kookkaat tai kovat lehdet kompostoituvat helpommin ruohonleikkurilla silputtuna (Kuva 3.).

Puutarhakompostia voi käyttää ravinnelisinä ja katteenä lähes kaikille puutarhakasveille, sekä maanparannuksessa istutusalueita perustettaessa.

Puuainekset

Pihan puut ja pensaat, myös ruusut, tuottavat paljon leikkuujätettä. Risut ja oksat kannattaa käsitellä hakkeeksi. Käytän murskaavaa haketinta, joka käsittelee tehokkaasti myös tuoreet ja lehdelliset oksat. Hakkeen voi sekoittaa muiden kasvinosien sekaan kompostoitumaan tai käyttää sellaisenaan puutarhassa. Itselleni lehtipensashake on keskeinen aines ruusujen hoidossa. Siksi haen ja haketan myös naapuruston oksajätteet (Kuvat 4a ja b.).

5. Keväällä sipulikukat kasvavat lehtikatteen läpi ja sitovat sen. Kuvassa näkyy myös penkkiin lisättyä kevätleikkausten haketta. Maatuvat lehdet muodostavat seuraavan katekerroksen ja estävät kosteuden haihtumista. /Vårens blomlökar växer upp genom täckmaterialet och hindrar att det blåser bort. Här på bilden har också fliset från vårklippningen spridits ut. Blomlökarnas blad bildar följande lager av täckmaterial som hindrar vårens fuktighet att avdunsta.

Hushållskompost

Hushållets restprodukter bör komposteras i ett slutet kärl, av hygieniska skäl. Hos oss komposteras alla köksrester i två rejåla värmekompostorer (Foto 2a.).

Hushållets restprodukter, som måltidsrester, frukter, kaffesump, äggskal och mjukt papper lämpar sig för komposterings. För att dessa skall brytas ner så bra som möjligt behöver man också blanda in torrt material. Det hindrar komposten från att bli för blöt och ökar materialets luftighet, vilket gör att komposterings underlättas. Det är lätt att kompostera hushållsrester.

I vårt hus används en hel del bakplåtspapper och mjukt papper. Det materialet minskar märkbart behovet av annan form av torrströ i komposten. Man kan också använda löv, rester från ansning och beskärning, finhackad vass och sågspån för att balansera fuktigheten. Var och en som komposterar lär sig relativt snabbt att avgöra om komposten är för torr eller för blöt och att lägga till mera torrströ vid behov. Om komposten är för torr är det bara att vattna.

Alla kompostorer är isolerade. Isoleringens tjocklek inverkar på hur väl innetemperaturen bibehålls och hur snabbt komposterings sker. Trots detta kan komposten frysa till vid stark köld. Det här är egentligen inget problem, men på hösten bör man se till att vinterns material ryms, för säkerhets skull. Att använda en yttre värmekälla är helt onödigt. När materialet tinat upp fortsätter nedbrytningen av sig själv. Ibland kan man ändå behöva lägga till mera effekt i materialet, till exempel en dos urin.

Hushållskompost kan användas i trädgården på våren och fram till högsommaren, som kvävetillskott.

6a. Keskikesän ravinnesekeitus. Edellisen syksyn lehtikompostia sekoitetaan ruokakompostiin ja kaksivuotiseen huusikompostiin. / Högsommarens näringsblandning. Lövkomposten från föregående höst har blandats med hushållskompost och två-årig utedasskompost.

6b. Lisään kompostiseosta toistuvakukintaisille ruusuille myös kesä-heinäkuussa. / Remonterande rosor får näringstillskott av kompost i juni-juli.

6c. Peitän kompostiseoksen pensaiden kesäleikkauksista tehdyllä lehtipitoisella hakkeella. Hake edistää kosteuden säilymistä penkeissä sekä estää rikkakasvien kasvun. / Jag täcker över kompostblandningen med krossat och hackat flis från sommarbeskärningen, det innehåller också grön massa. Den blandningen gör att fukt bibehålls i rabatten samtidigt som ogräset får svårare att sticka upp.

Biomassojen käyttö ruusujen hoidossa

Pihamme vanhat kookkaat puut ja pensaat tuottavat paljon lehtiä ja oksia. Myös muut puutarhan kasvijätteet, nelihenken perheen ja koirien biojätteet, sekä puulämmityksessä syntyvä tuhka ovat arvokkaita kierrätysmateriaaleja. Kierrätän kaikki kodin ja pihan biomassat kompostoituvina katteina ja kerroksina ruusupenkeissä vuodenkierron mukaisesti.

Biomassakate lannoittaa ruusuja, estää maan kosteuden haihtumista ja rikkojen kasvua sekä parantaa maan muhevutta. Kasvualustoilla biomassat kompostoituvat edistämällä maaperän mikrobien toimintaa ja tarjoten ravintoa lieroille ja muille pieneliöille. Samalla vapautuvat ravinteet lannoittavat ruusuja. Etenkin jatkuva- ja toistuvakukintaiset ruusut tarvitsevat paljon ravinteita, joista suuri osa on mahdollista saada kompostimullasta.

Kate tarjoaa toukille ja hyönteisille suojapaikkoja ja linnuille syötävää. Ruusupenkit katteineen toimivat jättimäisinä hyönteishotelleina. Puutarhan monimuotoisuus säilyy ja tuhoeläimet eivät saa ylivaltaa. Ruusut voivat hyvin, kukkivat runsaasti ja ovat samalla vähemmän alttiita taudinaiheuttajille.

Kevään kuivuutta ehkäisevät katteet ja lannoitus

Haketan puiden ja pensaiden kevätleikkausten oksat ja käytän hakkeen ruusupenkeissä katteena ehkäisemään kosteuden haihtumista ja heräävien versojen kuivumista. Keväällä sipulikukat kasvavat maatuvan lehti- ja hakekerroksen läpi ja sitovat samalla maatuvat lehdet penkkeihin (Kuva 5.). Lisään toukokuun alussa joukkoon myös eläinperäisiä lannoiterakeita tai hevosenlanta. Sipulikukkien lehdet muodostavat maatuessaan seuraavan katekerroksen, joka häviää juhannukseen mennessä.

Keskikesän runsaat ravinteet

Runsas kukinta vaatii paljon ravinteita. Etenkin toistuva- ja jatkuvakukintaisen ruusujen typpipitoinen lannoitus

Trädgårdskompost

Att ta till vara hopkrattade löv, örtartade kasserade växtdelar, frukter, kvistar och grenar och kompostera dem är något av det mest grundläggande i all trädgårdsskötsel. Man kan bygga en öppen kompost av kompostgaller eller spika ihop en gles konstruktion som står direkt på marken. Om trädgårdskomposten innehåller material som är begärligt för gnagare bör den skyddas med nät, också i botten.

Man kan kompostera nästan vilka växtdelar som helst, men frön, kraftiga rötter och sjukdomsalstrare, som frukter med monilia, bör man vara försiktig med. En hel del sjukdomsalstrande svampar dör ändå i en välfungerande värmekompost. Stora höstlöv komposterar lättare om man först kört över dem med gräsklippare (Foto 3.).

Trädgårdskompost kan användas som näringstillskott och täckmaterial för så gott som alla trädgårdsväxter, samt som jordförbättrare vid nyanläggning av rabatter och odlingsbäddar.

Vedartat material

Trädgårdens träd och buskar, inkluderande rosor, producerar en mängd kvistar och ris som klipps bort. Alla sådana kan med fördel köras genom en flismaskin. Jag använder en flistugg som också effektivt krossar färskare grenar med löv. Krossmaterialet kan blandas med andra växtdelar eller användas som sådant i trädgården. Det här krossade och hackade materialet är av stor betydelse för mina rosor. Därför tar jag också hand om kvistar och grenar från mina grannar (Foto 4a ja b.).

Biomassorna och mina rosor

Våra storvuxna träd och buskar ger en hel del kvistar och grenar. Det kommer också en hel del annat inte direkt användbart växtmaterial från trädgården, i en fyra personers familj med hundar blir det en hel del hushållsrester, dessutom producerar våra eldstäder aska – allt är värdefullt och återanvändbart material. Jag återanvänder alla de här

on välttämätöntä kukinnan ja versonkasvun turvaamiseksi. Keskikesällä tyhjennän penkkeihin talvikauden keittiökompostit yhdessä kaksivuotisen huussikompostin kanssa. Sekoitan mukaan puolivalmista lehtikompostia, multa penkit kompostimassalla ja peitän tuoreella lehtipuuhakkeella (Kuvat 6a – c.).

Penkkien kate auttaa pidättämään kosteutta ja vähentää kastelun tarvetta kuivina kesinä. Maa säilyy kosteana ja muhevana, lieroja on paljon ja maatuvat kasvinosat tarjoavat suotuisan ympäristön muillekin ötököille. Reilut komposti- ja hakekatteet estävät rikkakasvien kasvun käytännössä kokonaan.

Puutarhan biomassojen kierrätys edistää ruusujen hyvinvoinnin ohella ympäristön eliöstön monimuotoisuutta. Hyönteisillä ja toukilla on suojaa ja talvehtimispaikkoja ja linnuilla ravintoa. Hyönteiset ja linnut pitävät myös tuohyönteisten hyökkäykset kurissa. Kirvoja ja muita ruusujen riesoja on luonnostaan jonkin verran, mutta puutarhan biologinen tasapaino pitää niiden määrät kurissa.

Maan pinnalla maatuva massa ei polta ruusujen juuria, mutta ravinteet imeytyvät maahan ruusujen juuriston käyttöön ja kukinta jatkuu syksyllä. Keskikesän kompostikate vapauttaa ravinteet vähitellen. Sitä ei kuitenkaan kannata lisätä enää heinäkuun jälkeen, koska ruusujen typensaanti ei ole toivottavaa loppukesällä.

Syksyn lehdet ja talven tuhka

Fosfori- ja kaliumpitoinen syyslannoite auttaa ruusuja valmistautumaan talveen sekä seuraavan kauden kasvuun ja kukintaan. Syyslannoite kannatta lisätä pari kuukautta ennen hallaa. Täällä eteläisessä Suomessa annostelen sen elo-syyskuun vaihteessa, pohjoisempaan se kannattaa lisätä jopa kuukautta aiemmin.

Valtaosan syksyn lehdistä kasaan kuohkeaksi kerrokseksi ruusupenkeihin talvisuojaksi (Kuva 7.). Loput lehdet päätyvät kompostiin. Talven haasteet vaihtelevat maan eri osissa. Lounais-Suomen talvet ovat nykyisin vähälumisia ja maa usein jäätyä ilman lumisuoja. En ole aiemmin käyttänyt lehtien lisäksi muita talvisuojia. Ruusujen talvivauriot ovat kuitenkin jääneet vähäisiksi, mutta ne ovat lyhentäneet arkojen lajikkeiden pitkiä versoja. Siksi kokeilen nyt lampaanvillajätteestä tehtyä katekangasta köynnösruusujen suojana.

Lisään talven aikana puulämmityksestä syntyvää puuntuhkaa lehtikerrosten tai lumen päälle. Puuntuhka sisältää kaliumia, fosforia ja kalsiumia ja sen pH on korkea. Ruusuille maan happamuuden vähentäminen on yleensä eduksi, toki riippuen maan pH-arvon lähtötasosta.

Istutusalueiden perustaminen

Komposteja ja biomassoja voi hyödyntää uusien istutusalueiden perustamisessa. Ruusut viihtyvät runsasravinteisessa maassa ja istutusalueet kannattaa ladata kasvuvoimalla. Perusmaan laatu vaikuttaa maanparannuksen tarpeeseen. Savimaahan lisätään hiekkaa, jotta maa ei tiivisty liikaa ja vesi ei jää seisomaan juuristolle. Hiekkamaa

7. Austin-ruusupenkki marraskuussa. Lounais-Suomen talvet ovat nykyisin vähälumisia. Omenapuun- ja vaahteranlehdet on levitetty ruusujen tyville kuohkeaksi talvisuojaksi. / Rabatten med Austin-rosor i november. Vintrarna i sydvästra Finland är snöfattiga nuförtiden. Löv från äppelträd och lönnar fungerar som ett fluffigt vinterskydd.

biomassorna som komposterande täckmaterial och i lager på lager i rosrabatterna enligt årstiden.

Biomassan gödslar rosorna, hindrar jorden från att torka ut, begränsar ogräsens tillväxt och gör växtunderlaget mera poröst. När biomassorna komposterar vidare i rabatterna trivs markens mikrober som i sin tur ger näring åt dagmaskar och andra smådjur. De näringsämnen som samtidigt frigörs gödslar rosorna. Både ständigt blommande och rosor som remonterar behöver en hel del näringsämnen, och de flesta av dem finns i kompostjord.

Larver och insekter trivs i täckmaterialet och fåglarna erbjuder mat. Rosrabatterna fungerar på det här sättet som jättelika insektshotell. Trädgårdens biodiversitet bibehålls och skadedjuren får inte övertaget. Rosorna mår bra, blommar rikligt och är på samma gång minde mottagliga för sjukdomsalstrare.

Täckmaterial och gödsling motverkar uttorkning på våren

När träd och buskar beskurits på våren omvandlar jag direkt kvistar och grenar till flis som breds ut i rabatterna för att förhindra att fukten i jorden försvinner alltför snabbt, den fukt som de spirande knopparna och skotten behöver. Vårens lökblommor växer upp genom det förmultnande löv- och flislagret och fäster på så sätt täckmaterialet i rabatten (Foto 5.). Jag brukar också i början av maj späda på med naturgödsel i form av pellets eller brunnen stallgödsel. Blomlökarnas blad bildar därefter följande täcklager, de bryts ned efter blomningen och försvinner mer eller mindre efter midsommar.

Rikligt med näringsämnen under högsommaren

En riklig blomning kräver en hel del näring. Speciellt ständigblommande och remonterande rosor behöver kväverik näring för att tillväxt och återblomning skall lyckas. Mitt i sommaren tömmer jag vintersäsongens hushållskomposter, blandat med två år gammalt material från utedasset.

8a. Istutusalueen laajennus heinäkuussa 2024. Rajaan penkin kivillä, muokkaan maan koko alueelta ja sekoitan perusmaan joukkoon eri komposteja, tuhkaa ja lahoavaa puuainesta. Tämä kookas penkki vaati lisäksi muutaman kuution valmista ostomultaa. / En odlingsbädd förstorades i juli 2024. Jag avgränsar rabatten med stenar, bearbetar jorden på hela området och blandar in olika komposter, aska och förmultnande trämaterial. Den här rabatten krävde dessutom några kubikmeter köpt mylla.

puolestaan tarvitsee kosteutta pidättäviä ja ravinteikkaita aineksia.

Meillä kaikki ruusut kasvavat kivillä rajatuissa kohopenkeissä. Maa on hiekaista ja kaivaessa maasta nousee paljon kiviä. Kaikki puutarhan reunuskivet ovat peräisin omalta tontilta ja niiden hyödyntäminen on myös kierrätystä. Muokkaan perusmaan koko istutusalueen laajuudelta (Kuva 8a.). Parannan hiekaista perusmaata komposteilla, tuhalla ja lannoitteilla. Ruusupenkissä maa kannattaa muokata 40–50 cm syvyyteen.

Käytän perustamisvaiheessa maanparannukseen myös puolivalmiita komposteja ja lisään mukaan lahoavaa puuainesta, kuten polttopuiden käsittelyssä tulevia lastuja ja puruja. Juuristoalueen sienirihmastot ja hajottajamikrobit ovat toivottuja uusissa penkeissä. Elävä maa tarjoaa hyvän kasvualustan ruusujen juuristolle. On kuitenkin huolehdittava, että ruusujen juuret eivät joudu suoraan kontaktiin väkevän palamattoman kompostin kanssa (Kuva 8b.).

Lopuksi

Kodin ja puutarhan biomassojen hyödyntäminen puutarhassa on järkevää ja palkitsevaa, ja osa luonnollista kierrätystä parhaimmillaan. Niihin sitoutunut hiili kiertää puutarhassa viisaasti ja paikallisesti, ilman tehdasprosesseja, pakkausmateriaaleja ja kuljetuksia. Me puutarhaihmiset voimme näin osaltamme vaikuttaa ilmastoon ja ympäristön hyvinvointiin.

Arvokkaita biomassoja voi käyttää monipuolisesti ruusujen kasvatuksessa ja edistää samalla ympäristön monimuotoisuutta. Biomassat ovat erinomaista lannoitetta ja katetta ruusuille. Ruusut saavat ravinteita, rikkakasvit pysyvät poissa ja penkit pidättävät sopivasti kosteutta. Ruusut voivat hyvin, taudinaiheuttajat ja tuhohyönteiset pysyvät kurissa ja mikä parasta, ruusut kiittävät runsaalla kukinnalla (Kuva 9.).

Jag blandar också in halvfärdig lövkompost, myllar in allt i rabatterna och täcker med lövträdsflis (Foto 6a – c.).

Täckmaterial som ett översta lager bidrar till att hålla rabatten fuktig och minskar således bevattningsbehovet under torra somrar. Jorden hålls fuktig och porös, det myllrar av maskar och växtdelarna som bryts sönder erbjuder en gynnsam miljö för allsköns småkryp. Regjäla täcklager av kompost och flis hindrar i princip all ogrästtillväxt.

Återanvändningen av trädgårdens biomassor bidrar inte enbart till rosornas välbefinnande, den ökar också närmiljöns biologiska mångfald. Insekter och larver håller också angrepp av skadeinsekter på en lägre nivå. Bladlöss och andra plågoandar som drabbar rosor finns alltid i naturen i någon mån, men den biologiska jämvikten i trädgården håller även de angreppen inom strama ramar.

Biomassan som sönderdelas i rabattens översta skikt bränner inte rosornas rötter, näringen absorberas i marken, tas upp av rosorna och blomningen kan fortsätta långt in på hösten. Täcket av kompost som breddas ut under högsommaren ger ifrån sig näringsämnen i små doser under en längre tid. När juli månad är till ända bör kvävetillförseln avslutas, rosor och andra växter bör då få avmogna och förbereda sig för vintern, och andra näringsämnen är viktigare.

Höstens löv och vinterns aska

Höstgödsel som innehåller fosfor och kalium hjälper rosorna att förbereda sig för vintern och därmed också för den kommande säsongens tillväxt och blomning. Den gödseln bör växterna få ungefär två månader innan riskerna för nattfrost ökar. Här i södra Finland höstgödsjar jag i månads-skiftet augusti – september, längre norrut är det skäl att ge växterna höstdosen till och med en månad tidigare.

Största delen av trädens höstlöv krattar jag in i rosrabatterna som ett fluffigt vinterskydd, (Foto 7.) återstoden komposterar. Vintern bjuder på olika utmaningar i olika delar av landet, i sydvästra Finland förblir snötäcket tunt och ofta fryser marken innan det fallit någon snö. Jag har ännu inte använt andra vinterskydd är just ihopkrattade

8b. Uusi kohopenkki vuodelta 2022 on tehty kokonaan omista kompostiaineksista. Hiekkaiseen perusmaahan on sekoitettu sopivassa suhteessa puutarhakompostia, valmista ruokakompostia, lehtipuiden ja pensaiden oksahaketta sekä puuntuhkaa. Penkki sai tekeytyä kuu-kauden ennen istutuksia. / En ny upphöjd odlingsbädd från år 2022 gjordes helt av eget kompostmaterial. Den är uppbyggd på sandblandad mark och lämpliga mängder trädgårdskompost, färdig hushållskompost, flis av lövträd och buskar samt träaska. Bänken fick vila, "sätta sig" i en månad innan plantering.

9. Komposteilla ja biomassoilla perustetun, ravitun ja suojatun Austin-ruusun kukintaa heinäkuussa 2024. / Rabatten med Austin-rosor i full blom i juli 2024. Odlingsbänken är grundad, gödslad och vinterskyddad med kompost och biomassor.

Lisää voit lukea Pienen ruusutarhan päiväkirjasta. / Skanna QR-koden här intill för mer information på finska.

löv. Några större vinterskador på rosorna har jag ändå inte upptäckt, endast långa grenar på mindre hårdiga rosor har skadats och klipps bort. Därför tänker jag nu prova att använda täckfilt av fårull för att skydda klätterrosorna.

Vi värmer vårt hus med ved, och den aska som uppstår i spisarna strör jag ut under vintern på snön eller på lagren av löv. Träaska innehåller kalium, fosfor och kalcium och har ett högt pH-värde. Rosor mår bättre i svagt sur till neutral jord, och aska är ofta bra – förutsatt att man känner till vilket utgångsvärdet i jorden är.

Grunda en ny odlingsbädd

Kompost och andra biomassor används med fördel när en ny odlingsbädd anläggs. Rosor trivs i näringsrik jord och att ladda den blivande rabatten med växtkraft är en god investering.

Utgångsläget är förstas jordmånen på platsen. Lerjord bör få rejält tillskott av sand så att växtunderlaget inte packas ihop för mycket och vatten samlas vid växternas rötter. Starkt sandhaltig jord behöver tilläggsmaterial som förbättrar den vattenhållande förmågan och som innehåller ordentligt med näring.

Hos oss växer alla rosor i upphöjda bänkar som är avgränsade med stenar. Marken är rik på både sand och stenar. Alla kantstenar kommer från den egna tomten, också det en form av återanvändning. När jag skall anlägga en ny rabatt gräver jag genom och bearbetar jorden ordentligt (Foto 8a.). Därefter får sandjorden kompost, aska och olika gödselämnen. När man anlägger en rosrabatt bör växtunderlaget bearbetas till minst 40–50 centimeters djup.

När jag grundar en ny odlingsbädd använder jag mig bland annat av halvfärdigt kompostmaterial men blandar också in trämaterial som börjat förmultna, till exempel stickor och flagor från vedklyvning, och sågspån. Svampmycel och nedbrytarmikrober är önskvärda i nya planteringar. Ett växtunderlag där det finns mikroliv är en gynnsam miljö för rosor. Det gäller ändå att se till att rosornas rötter inte kommer i direkt kontakt med kompostmaterial som ännu inte börjat nedbrytas (Foto 8b.).

Till slut

Att utnyttja biomassor från trädgård och hushåll är både förnuftigt och meningsfullt, en del av det naturliga kretsloppet när det är som bäst. Kolet som är bundet i biomassorna cirkulerar smart och lokalt, utan industriella processer, förpackningsmaterial och transporter. På det här sättet kan vi trädgårdsmänniskor bidra till att klimatet och miljön mår bättre.

Värdefulla biomassor kan användas mångsidigt i rosrabatterna och på samma gång öka biodiversiteten. Biomassor är utmärkt gödsel och förträffligt täckmaterial för rosor. Rosorna får näringsämnen, ogräsen lyser med sin frånvaro och rabatternas fuktighet hålls mera konstant. Rosorna mår bra, sjukdomsalstrare och skadeinsekter hålls i schack – och det bästa är att rosorna tackar med riklig blomning (Foto 9.).

Ruusunjalostusta Norjassa

– uusia ruusuja Pohjoismaiden ilmastoon?

Artikkeli on jatkoa Ruusunlehden viime numerossa julkaistulle Ruusutarha Norjassa -artikkelille.

Rosförädling i Norge

– nya rosor för vårt nordiska klimat?

THOR LANDSVERK teksti ja kuvat/text och foto – JUKKA KALLIJÄRVI suomennos/till finska
MÄRTHA VESTERBACK käännös ruotsiksi/översättning till svenska

Kuva/Foto 4. 'Copper Queen' ('Golden Celebration' × 'Heddalsrosa').

Kuva/Foto 1. 'Lilliana' ('Morden Centennial' × 'Sombreuil').

Olen aina nauttinut ruusujen kasvattamisesta, mutta mikä houkutteli minut ruusujen jalostamisen pariin? Arvostettu ruusunjalostaja Dominik Massad on sanonut, että ruusujen jalostaminen on ennen kaikkea intohimo. Intohimojen alkupistettä on usein vaikea tunnistaa. Eräs mieleen tuleva syy minun kohdallani oli, että havaitsin epäsuhtana sen välillä, miten ruusut menestyivät viljeltynä puutarhassani ja miten hyvin ne viihtyivät viljeinä ympäröivässä luonnossa ja ilmastossa. Villiruusut ovat kukoistaneet kotilaaksoni Heddaln lämpimillä rinteillä tuhansia vuosia, luultavasti viime jääkauden päättymisestä asti. Tämä ei rajoitu Heddaliin, vaan monet luonnonvaraiset ruusulajit kasvavat laajasti Pohjoismaissa, arktiselle alueelle asti. Ruusut siis kyllä voivat menestyä ja kukoistaa haastavassa pohjoisessa ilmastossa.

Onko mahdollista yhdistää villiruusujen talvenkestävyys puutarhalajikkeisiin? Vastaus on ehdottomasti kyllä, ja jossain määrin tuo on jo saavutettukin. Muualakin maailmassa on kylmiä ja haastavia ilmastoalueita Pohjoismaiden tapaan. Erityisesti Pohjois-Amerikassa ruusunjalostajat ovat tarttuneet toimeen. Kun aloittelin ruusunjalostusharrastustani, sain innoitusta kanadalaisen jalostajien Frank Leith Skinnerin (1882–1967), Henry Heard Marshallin (1916–1994) ja Tri. Felicitas Svejdan

Jag har alltid njutit av att odla rosor, men vad lockade mig egentligen till att börja förädla? Den kända rosförädlaren Dominik Massad yttrade en gång: "Att förädla rosor är framför allt en passion, och vad som orsakar en passion kan det vara svårt att få reda på." Trots det tror jag att jag vet om en stor orsak till min iver att börja förädla: Jag har ofta märkt en skillnad mellan hur de rosor jag planterat i min trädgård växer och blommar och hur de vildväxande rosorna i det unika klimatet i den omgivande naturen trivs och överlever.

Vilt växande rosor har funnits i min hemtrakt Heddal, på de varma dalsluttningarna, i tusentals år, troligen ända sen istidens slut. Och ingalunda finns vildrosor enbart i Heddal, sådana i olika varianter finns överallt i de nordiska länderna, ända upp till den rätt svärdefinierade arktiska gränsen. Det finns många rosor som står ut med, trivs i och blommar i vårt utmanande nordiska klimat.

Är det möjligt att integrera vildrosornas härdighet i trädgårdsrosor? Svaret är ett rungande ja, och i viss mån har det också redan uppnåtts. Även på andra håll i världen finns det regioner med kyliga och tuffa väderförhållanden, liknande de nordiska. Speciellt i Nordamerika har förädlarna tagit sig an den här utmaningen. Inspiratörer i början av min förädlingsbana var de betydande resultat som de kanadensiska

Kuva/Foto 2. ('Will Alderman' × 17-62 'Lykkefund' OP).

(1920–2016) merkittävistä saavutuksista. Talvenkestävyyden parantamiseksi nämä jalostajat hyödynsivät villiruusulajeja, muun muassa useita hyvin kylmänkestäviä amerikkalaisia ruusulajeja ja spinosissima- ja rugosa-risteymiä.

Rolf Sievers Schleswig-Holsteinista, Saksasta on eräs ruusunjalostaja, jolla on ollut paljon vaikutusta minun työhöni. Hänen omistautumisensa albaruusujen (neidonruusujen) tutkimiselle sekä häneltä saamani ohjaus ruusunjanlostuksen sekä teoreettisiin että käytännöllisiin kysymyksiin on ollut arvokasta. Sievers perehdytti minut alan kirjallisuuteen ja jakoi auliisti omaa tietämystään aihepiiristä. Hänen pääasiallinen antinsa talvenkestävien ruusujen jalostukseen on ollut erityisen hyödyllisen neidonruusulajikeen 'Small Maiden's Blush'in käyttäminen risteytyksissä, jotka tuottivat ensin kerran kukkivia ja myöhemmin myös toistuvasti kukkivia talvenkestäviä, tuoksuvakukkaisia risteymiä. Neidonruusujen, jotka syntyivät

förädlarna Frank Leith Skinner (1882–1967), Henry Heard Marshall (1916–1994) och Dr. Felicitas Svejda (1920–2016) uppnått. De här förädlarna använde sig av olika amerikanska vildrosor för att förbättra vinterhårdigheten i sina korsningar, men även av rugosor och spinosissimor.

Rolf Sievers från Schleswig-Holstein i Tyskland är den förädlare som påverkat mitt arbete mest. Hans engagerande forskning i albarosor och den välvilliga vägledning i förädling jag fått av honom, både i teori och i praktik, har varit helt ovärderlig. Sievers har försett mig med grundläggande litteratur och har också delat med sig av sitt kunnande inom rosförädling. Hans eget bidrag till utvecklingen av härdiga rosor är att han använt sig av den verkligt användbara albarosen 'Small Maiden's Blush' i olika korsningar som har resulterat i flera sorter, först i engångsblommade och senare också i remonterande, härdiga och doftande hybrider. Albarosorna uppkom ursprungligen som en korsning av

Kuva/Foto 3. 'Unni' ('George Vancouver' $\times$ 16-68 ('Balsgårds Freja' OP)).

alun perin kartanoruusun (*Rosa* $\times$ *centifolia* 'Bullata') ja *Rosa* $\times$ *alba* 'Incarnata' -lajikkeen risteymänä, perimä näkyy hyvin selvästi Sieversin ruusuissa. Sieversin ruusuissa on myös kurttuuruusun (*Rosa rugosa*) ja *Rosa wichurana* -lajin perimää, sillä hän on käyttänyt jalostustyössä myös näiden risteymän *Rosa* $\times$ *kordesii* jälkeläisiä.

Oman ruusunjalostustyöni on lähtökohtaisesti perustunut näiden edellä mainittujen jalostajien työlle. Tätä osoittavat muutammat esimerkit: 'Morden Centennial' -lajikkeen (H. H. Marshall) jälkeläinen 'Lilliana' (Kuva 1.), 'Will Aldermanin' (F. L. Skinner) jälkeläinen (Kuva 2.) ja 'L83' -nimisen *Rosa* $\times$ *kordesii* -johdannaisen (F. Svejda) jälkeläinen 'Unni' (Kuva 3.). 'Unni' on Ruotsin Balsgårdissa jalostetun 'Balsgårds Freja' -lajikkeen (U. Carlsson-Nilsson) jälkeläisiä. Olen hyödyntänyt myös Rolf Sieversin lajikkeita; niiden jälkeläisiä on kuvissa 5 ja 6. Työn kuluessa olen ymmärtänyt, että enemmän on tehtävissä kestävien ruusujen jalostamiseksi Pohjoismaiden ilmastoon, nimitäin paikallisten luonnonvaraisten ruusulajien hyödyntäminen. Paikallisten ruusujen tutkiminen johti tulokseen, että kestävimpiä ja terveimpiä ovat metsäruusu (*Rosa majalis*) ja iharuusu (*Rosa mollis*). Myös koiraruusuryhmä (*Rosa canina* ja lähilajit) on yleinen Heddalissa, mutta ei

sorterna *Rosa* $\times$ *centifolia* 'Bullata' och *Rosa* $\times$ *alba* 'Incarnata' och arvet efter de två syns mycket väl i Sievers rosor. I hans rosor finns också arv från vresrosen (*Rosa rugosa*) och *Rosa wichuriana*, eftersom han i sitt arbete också har använt avkomlingar till korsningen av dessa, *Rosa* $\times$ *kordesii*.

Mitt eget förädlingsarbete har jag byggt upp utgående från de ovannämndas arbete. Några exempel: På bild 1 finns en 'Lilliana', en avkomma till en hybrid med 'Morden Centennial' (H. H. Marshall), bild 2 visar en hybrid med 'Will Alderman' (F. L. Skinner). På bilderna 3 och 4 finns hybriderna 'Unni' och 'Copper Queen' med 'L83' (F. Svejda). De här två har också 'Balsgårds Freja' från Balsgård i Sverige (U. Carlsson-Nilsson) i sin arvs massa. Jag har också använt mig av Rolf Sievers alba- och Kordesii-hybrider, bilderna 5 och 6. Under arbetets gång har jag insett att det finns mer att göra för att förädla fram hårdiga rosor för de nordiska ländernas klimat. Helt enkelt bör de lokala vilda rosorna användas i ännu högre grad. Därför tog jag mig en noggrannare titt på de vildrosor som finns i min näromgivning. Min analys visade att *Rosa majalis* (kanelros) och *Rosa mollis* (hartsros) är de friskaste och mest hårdiga här. Även "stenrosgruppen" (*Rosa canina* och nära släktingar till den) är allmän i Heddal, men jag

Kuva/Foto 5. 'Penny Lane' × 'Morning Blush'.

Kuva/Foto 6. 23–55 ('Morgengruss' x 'Helga' ('Morden Centennial' OP)).

niin korkealla merenpinnasta eli kylmillä paikoilla kuin muut lajit. Kylmimpinä talvina koiranruusu paalettuu täällä pahoin. Niinpä tällä hetkellä pyrin yhdistämään kestävästä metsäruusuun ja iharuusuun perimää puutarhalajikkeisiin. Ensimmäinen ongelma tässä tavoitteessa oli näiden luonnonruusujen erilainen kromosomimäärä kuin yleisissä

noterade att den inte växer på högre höjder här, alltså inte på så kalla platser som de andra vildrosorna. Stenrosor får köldskador här, speciellt under svåra vintrar kan den frysa ner ända till marken. Det händer inte med de två först nämnda. Därför försöker jag nu få in mer arvsmassa från kanelros och hartsros i trädgårdsrosorna.

Kuva/Foto 7. *Rosa x majalis* 'Heddal'.

Kuva/Foto 8. ('Balsgårds Freja' x *Rosa x majalis* 'Heddal').

puutarhalajikkeissa, mikä heikentää niiden kykyä risteytyä keskenään. Jotkin lajit risteytyvät helpommin toisten lajien kanssa ja aluksi pyrin saamaan aikaan risteymiä tällaisten lajien kanssa käytettäväksi jatkojalostuksessa.

Onnenpotku on aina mukava yllätys. Tutkiessani tilustemme villiruusuja löysin kiinnostavan metsäruusuristeymän (Kuva 7.), jonka toinen vanhempi vaikuttaa kuuluvan koiranruusujen ryhmään (mahdollisesti *Rosa subcollina* tai *Rosa caesia*). Tutkin mikroskoopilla tämän ruusun siitepölyä ja huomasin, että sillä saattaa olla sama kromosomimäärä (tetraploidi eli 28 kromosomia) kuin useimmilla puutarharuusuilla, mikä voisi helpottaa risteyttämistä suuresti. Kokeeni ovatkin osoittaneet, että tämä luonnossa syntynyt risteymä, *Rosa x majalis* 'Heddal', risteytyy puutarharuusujen kanssa (Kuvat 4. ja 8.). Ruusuista syntyy joskus harvoin siementaimi, jossa kromosomimäärä on kaksinkertaistunut spontaanisti. Tällainen on ruusunjalostuksen historiassa hyvin tärkeä lajike *Rosa x kordesii* - ja nyt siis löytämäni 'Heddal'. Onnekaasta löydöstä tuli sattumalta osa ruusujalostustani, ja saavutin tavoitteeni luoda luonnonruusujen ja puutarhalajikkeiden välisiä, jatkojalostukseen kelpollisia risteymiä helpommin kuin olin kuvitellut.

Jos yritän muotoilla yleispätevän tavoitteen ruusujen jalostamiseen Pohjoismaissa, se voisi kuulua näin: Laajentaa pohjoisten puutarhaviljelijöiden mahdollisuuksia nauttia ruusuista, jotka ovat täysin kestäviä ilmastossamme. Tavoitetta voi pitää liian kunnianhimoisena yhdelle jalostajalle, mutta yhteisvoimin se ehkä saavutetaan.

Det första problemet jag behövde lösa var att de här vildrosornas kromosomantal inte är det samma som det antal som trädgårdsrosorna har. Det försvagar deras förmåga till korspollinering. En del av dem är ändå mer benägna för korspollinering än andra, och i början försökte jag få till stånd hybrider med sådana, för att kunna använda avkommorna i det fortsatta förädlingsarbetet.

En lyckträff är alltid en trevlig överraskning. När jag utforskade vildrosorna på mina ägor hittade jag en intressant hybrid av kanelros (Foto 7.) vars andra förälder verkade höra till en stenrosgrupp, möjligen *Rosa subcollina* eller *Rosa caesia*. Jag undersökte blommans pollen i mikroskop och märkte att den kunde ha samma kromosomantal (tetraploid eller 28 kromosomer) som de flesta trädgårdsrosor har. Den omständigheten kunde verkligen underlätta korsningsarbetet i synnerligen hög grad. Mina försök har också visat att den här naturliga hybriden korsar sig med trädgårdsrosor (Foto 4. och 8.). Då och då, men mera sällan, uppstår också i rosvärlden en fröplanta vars kromosomantal spontant har fördubblats. Just en sådan är också *Rosa x kordesii*, en mycket viktig sort för rosförädlare. Och nu finns också mitt fynd, *Rosa x majalis* 'Heddal'. Min lyckosamma upptäckt av den här naturliga hybriden var inget som jag hade i mina förädlingsplaner, men tack vare den nådde jag mitt mål, att skapa funktionella hybrider mellan vildrosor och trädgårdsrosor till och med lättare än jag nånsin hade kunnat föreställa mig.

Om jag nu till slut försöker mig på att formulera ett övergripande mål för rosförädling här i Norden kunde det lyda så här: en utvidgning av trädgårdsodlarnas möjligheter att få njuta av rosor som är härdiga i vårt klimat. Man kan tycka att det är en alltför ambitiös målsättning för en enda förädlare, men den kan nås med förenade krafter.

Ruusunlehden lukijoiden vakiotoiveena on, että lehdessä julkaistaisiin ruusujen hoitoa käsitteleviä juttuja. Tässä artikkelissa pitkään Hangon kaupunginpuutarhurina toiminut, vähälumisten ja oikukkaiden talvien kokemusasiantuntija ja ruusujen sydänystävä Merja Rönkkö, jakaa neuvoja ja vinkkejä erityisesti keväisiin hoitotoimiin.

Miten auttaa ruusut leutojen talvien ja oikuttelevien keväiden yli?

Ett ständigt återkommande önskemål från Rosenbladets läsare är fler artiklar om hur man sköter rosor. Nu, när vintrarna blir allt mer snöfattiga och oberäknliga, kan det passa med tips och råd främst för vårens arbeten från Merja Rönkkö, långvarig stadsträdgårdsmästare i Hangö och en sann rosvän.

Hur kan vi hjälpa rosorna genom milda vintrar och nyckfulla vårar?

MERJA RÖNKKÖ teksti ja kuvat/text och foto – MÄRTHA VESTERBACK käännös/översättning

'Coral Dawn'

'Pohjolan kuningatar'/'Nordens drottning'

Tänä vuonna varmasti monella paikkakunnalla ympäri Suomea talvi on ollut lähes yhtä oikullinen kuin se Hangossa on ollut aina: välillä sataa, välillä pakastaa.

Nopeat muutokset ovat haaste kaikille kasveille. Ruusut kuitenkin onneksi ovat vallan kestäviä, kunhan ne on istutettu oikein: mielellään kohopenkkiin,

I år har många orter runt om i Finland högst sannolikt fått uppleva en lika nyckfull vinter som vi i Hangö alltid har haft: ibland milt väder och regn, däremellan snö och kyla.

Snabba förändringar är en utmaning för alla växter. Till all lycka kan vi konstatera att rosor är mycket hårdiga, om de bara är rätt planterade: helst i en upphöjd bänk med

'Maiden's Blush'

hyvään peruslannoitettuun ja kalkittuun multaan, jota on 50-60 cm, riittävän syvään kuoppaan, jonka pohjalla ruusulle eduksi on hiesu tai savi. Ryhmäruusuja ja muita jalonnettuja ruusuja, köynnös-, puisto- ja joita pensasruusujakin istuttaessa on hyvä huolehtia, että jalonnuskohta jää vähintään 12 cm maanpinnan alle, tämä suojaa pakkasvaurioilta.

Suojaus ja leikkaus

Keväällä aurinko alkaa lämmittää jo kunnolla helmi-maaliskuussa ja oikein lämpimässä paikassa ruusut alkavat puskea silmujaan auki. Etenkin tuolloin on hyvä varjostaa ruusuja pakkasvaurioiden estämiseksi kevyesti esimerkiksi

ett ordentligt grundgödslat och kalkat växtunderlag, 50 – 60 centimeter djupt, i en tillräckligt djup grop med en för rosor gynnsam botten av mjäla eller lera. När man planterar rabattrosor och andra förädlade rosor, klätterrosor, moderna buskrosor och en del buskrosor bör man se till att förädlingspunkten placeras minst 12 centimeter under jordytan, om man gör så skyddas rosen från frostsador.

Solskydd och beskärning

Redan i februari och i mars värmer solen ordentligt och på verkligt varma platser kan rosorna lockas till att börja öppna sina knoppar. Speciellt då är det bra att skugga rosorna för att förhindra att knopparna skadas när frosten

Tornionlaaksonruusu/'Tornedal'

'Hansa'

havuilla tai talvisuojakankailla. Huhtikuun puolivälin - toukokuun puolivälin aikoihin poistetaan talvisuojat ja multakupu ruusujen tyveltä levitetään silmuja varoen.

Ruusujen leikkauksen paras ajankohta on vanhan kannan mukaan, kun koivut alkavat saada hiirenkorvat. Silloin on riittävän lämmintä. Ryhmäruusut leikataan jättäen kuhunkin 3-5 hyvää versoa ja niihin kuhunkin 3-5 silmuja. Heiveröiset, sairaat ja vahingoittuneet versot poistetaan.

Pensasruusut eivät vaadi välttämättä leikkausta, mutta sairaat, katkenneet ja hankaavat oksat poistetaan niistäkin. Köynnösruusut voidaan leikata kuten ryhmäruusut. (Itse poistan köynnösrusuista vain huonokuntoiset versot, sillä osa niistä kukkii vasta toisen vuoden versoilla.) Hangossa on myös puistoruusuja, jotka ovat hieman arempia talvenkestävyydeltään. Niiden versot tarkistetaan ja leikataan kuten ryhmäruusujen, mutta korkeutta jätetään enemmän.

Maanparannus

Kasvukauden aikana ruusut lannoitetaan typpipitoisilla lannoitteilla vähintään kolmeen otteeseen: keväällä, alkukesällä ja vielä heinäkuun alussa, kuitenkin ennen kuin puoliväliä. Kananlantaa on meillä käytetty heti talvisuojusten poiston jälkeen ensimmäiseen kevätlannoitukseen seuraavan ohjeen mukaisesti: lannoitetta levitetään 2 litraa/ 10 m² ja tämän jälkeen mullan pintaa möyhennetään kevyesti vain lapion tai talikon kärjellä, mikä ilmavoittaa maata ja vie lannoitteen paremmin ruusujen käyttöön. Kalkkia lisätään kahden vuoden välein.

slår till, till exempel med granris eller med ett frosttäck. Ungefär mellan mitten av april och mitten av maj kan man ta bort vinterskydden och mullkupan kring rosens rot kan jämnas ut, försiktigt, för att inte skada sköra knoppar.

När björkarna börjar få mössöron är det den bästa tiden att beskära rosor. Så sa man förr och det gäller ännu, då är det lagom varmt. Rabattrosor klippas så att var och en har 3-5 livskraftiga stammar med 3-5 knoppar på varje. Klena, sjuka och skadade grenar tas bort.

Buskrosor behöver egentligen ingen beskärning alls, men sjuka och brustna grenar och grenar som skaver mot varandra bör tas bort. Klätterrosor kan klippas som rabattrosor. (Själv tar jag endast bort grenar som är dåliga, eftersom en del av dem blommar först på andra årets skott.) Vi har också moderna buskrosor i Hangö och de är något mindre vinterhårdiga. Skotten granskas och klippas som rabattrosor, men inte så lågt ner som dessa.

Jordförbättring

Under växtperioden bör rosor få kvävehaltig gödsel minst tre gånger: på våren, i början av sommaren och ännu i början av juli, före mitten av månaden. Vi använde oss av hönsgödsel direkt när vinterskydden tagits bort enligt följande system: först vårgödsel med kväve- och kaliumstyrka, 2 liter per 100 kvadratmeter, och sedan luckrades jordytan lätt med grep eller spade, som luftning för att rosorna lättare skall kunna tillgodogöra sig gödseln. Kalk tillsätts vartannat år.

'Sympathie'

'John Davis'

Ennen juhannusta lannoitetaan kalkkisalpietarilla, jota annostellaan 1kg/ 100m². Kesälannoituksena voi käyttää muutakin typpipitoista (kalkkisalpietaria on vain joissain paikoissa enää myynnissä). Heinäkuussa annetaan kananlantarakeita vielä toistamiseen. Elokuun puolivälissä

Före midsommar gödslas med kalksalpeter, 1 kilogram per 100 kvadratmeter. Som sommargödsling kan man också använda något annat kvävehaltigt, exempelvis samma som ovannämnda (kalksalpeter säljs inte på alltför många platser numera). I juli ges sommargödsel med kväve

annetaan syyslannoitetta 0,5litraa/10m2, mikä varmistaa ruusujen talvenkestävyyttä.

Kotipihassa, jossa ruusut ovat yksittäin, olen antanut lannoitteita reilun kourallisen ruusua kohden ja käyttänyt vielä yhtä konstia: kaivan huonoksi jääneet banaanit ruusujen tyvelle, yhden ruusua kohden, milloin tahansa vain pystyn kaivamaan noin kymmenen senttimetrin syvyyteen. Tämän neuvon sain ystävältäni Anisalta, jonka ruusut aina kukoistivat. Ilmeisesti banaanin kalium on hyväksi ruusuille.

Ruusut tarvitsevat hyvää peruslannoitettua multaa, joten välillä on tarpeen lisätä ruusumaahan kalkkia 10kg / 100m2 sekä yleislannoitetta 5-12 litraa/ 100m2. Turve ei sovi ruusuille. Turve on hapan materiaali ja se imee kosteutta, mistä on ruusulle haittaa etenkin talvella. Jos istutat uuden ruusun, jonka juuri on turvepaakussa, on paras laittaa juuri vesiämpäriin ja liottaa mahdollisimman tarkkaan turve pois juurista ennen istutusta.

Muuta ruusujen hoidosta:

Ruusut tarvitsevat istutuksen yhteydessä runsaasti vettä – kymmenen litraa taimea kohden. Muutoinkin ruusuja on hyvä kastella noin kerran viikossa ja silloin reilusti kerralla, jolloin juuristo saa veden syvälle. Ruusun lehdet eivät pidä liiasta kosteudesta, joten kastelu kannattaa suunnata tyvelle. Liika kosteus saattaa altistaa härmälle.

Kirvat ovat usein ruusujen kiusana silloin, kun nuput kehittyvät. Ennen kukkien aukeamista ne voi häätää voimakkaalla, kylmällä vesipaineella, tämä yleensä auttaa. Muutoin voi käyttää nokkos- tai saippuapohjaista torjuntaa kirvoja vastaan, käyttö molemmissa 1-2dl / 10l vettä. Muista kuitenkin käyttää tätä vasta illalla kymmenen jälkeen ja huuhto kasvusto heti aamulla, ettei torjunnasta aiheudu vaaraa muille hyönteisille.

Kesällä ruusut ilahduttavat kukinnallaan ja ovat varsin helppoja hoidettavia. Vasta kun ensimmäinen kukka kivahtaa, leikataan kuihtunut kukka tai kukkaterttu pois aina ylimpään täyteen lehdykkään asti (5 lehteä). Ruusu kehittää tästä kohdasta uuden kukinnan vielä kesän aikana.

Hangossa ruusut viihtyvät aurinkoisessa, lämpimässä kasvupaikassa erittäin hyvin. Täällä tuuli auttaa lehvästöä pysymään terveenä. Sienitauteja pyritään estämään leikkaamalla sairastuneet, laikkuiset versot ja haravoimalla pudonneet lehdet pois ruusumaasta. Kun ruusukasvustot pidetään rikkaruohoista vapaana, ruusut pysyvät terveisinä. Ryhmäruusut kestävät parhaimmillaan kauniisti kukkivina noin 20 vuoden ajan samassa penkissä. Kun tulee aika uusia istutus, vaihdetaan koko kasvualusta uuteen, hyvään multaan 50 cm syvyydeltä.

ytterligere en gång. I mitten av augusti gödslas med höstgödsel, en halv liter per 10 kvadratmeter, för att rosorna skall klara vintern bättre.

I den egna trädgården, där rosorna ofta står en och en, har jag gett en rejäl nypa gödsel per ros och använt mig av ytterligere ett knep: jag gräver ner en mycket övermogen banan vid rosens rot, blott jag kan gräva minst tio centimeter djupt. Det här tipset fick jag av min väninna Anisa, vars rosor alltid blommar rikligt. Tydligt är det kalium som finns i bananer bra för rosorna.

Rosor behöver ett rikt grundgödsel växtunderlag, därför är det bra att då och då sätta till kalk, 10 kilogram per 100 kvadratmeter och universalgödsel 5 – 12 liter på samma yta. Torv lämpar sig inte för rosor. Torv är ett surt material och den suger åt sig fukt vilket inte är bra för rosor, speciellt inte under vintern. Om du planterar en ny ros som är krukad i torvjord är det bäst att sätta rosen i ett kärl med vatten för att på så sätt få bort så mycket torv som möjligt innan du planterar rosen.

Övriga skötselråd:

Rosor behöver mycket vatten när de planteras – tio liter per planta. I övrigt är det också skäl att vattna rosor ungefär en gång per vecka, en rejäl dos per gång så att vattnet når rötterna på djupet. Rosens blad skall helst inte blötas ned i onödan, vattna därför endast marken vid rosens rot. Hög fuktighet kan öka risken för mjöldagg.

Rosor invaderas ofta av bladlöss när blomknopparna utvecklas. Innan blommorna slår ut kan man spola bort lössen med en kall och kraftig vattenstråle, det är oftast en effektiv metod. Man kan också använda nässelvatten eller tallsåpa mot bladlöss, en eller två deciliter uppblandat i tio liter vatten. Den besprutningen är det bäst att utföra efter klockan tio på kvällen och sedan skölja bort den direkt följande morgon, för att inte nyttoinsekter skall drabbas.

Under sommaren får vi glädjas åt en riklig rosblomning och ta det lugnt med skötseln. Först när den första blomman börjat sloka av ålder tar vi till sekatoren och knipsar bort den – eller blomklasen – alltid strax ovanför det översta fullt utvecklade bladet med fem småblad. Det växer då lättare fram nya blomknoppar från bladfästena under sensommaren.

Rosor trivs bäst på en solig och varm plats, så också i Hangö. Här hjälper också de friska vindarna dem att hållas fria från ohyra och sjukdomar. För att hålla svampsjukdomar i schack klipper man bort sjuka och fläckiga stammar, att regelbundet kratta bort löv och blad är också att rekommendera. En ogräsfri rosabatt hjälper rosorna att hållas friska. Rabattrosor kan med god skötsel hållas vackert blommande i 20 år i samma rabatt. När det blir dags för nyplantering byts hela växtunderlaget ut till ungefär 50 centimeters djup.

Kadonnutta ruusutarhaa etsimässä På jakt efter en försvunnen rosträdgård

KRISTIINA KALLIOJÄRVI teksti/text – MÄRTHA VESTERBACK käännös/översättning

Monen olen kuullut haaveilevan kadonneen aarteen löytämisestä. Sangen vaatimattomana luonteeltani olen mitoittanut haaveenikin huomattavasti kohtuullisemmiksi. Olen nimittäin aina haaveilut pääseväni kaivelemaan kasviaarteita kadonneesta puutarhasta, joskaan en varsinaisesti kuitenkaan olettanut tuonkaan toteutuvan. Mutta elämä yllättää aina välillä.

Tarkkaan ottaen tuo ruusutarha ei vielä ole täysin kadonnut (paitsi miehenkorkuisten ohdakkeiden ja nokkosten joukkoon – pieni liioittelu aina koristaa tarinan), mutta on kyllä vaarassa kadota kokonaan.

Mikä: Ruususeuran edesmenneen jäsenen Hilkan rakkaudella perustama ja vaalima ruusukokoelma. Nyt yli kymmenen vuotta hoidotta ollut.

Missä: Nastolan Villähteellä vanhan maatilan mailla.

Miksi: Ruususeura sai yhteydenoton ruusukokoelman pelastamisesta Hilkan ystävältä maatilan päädyttyä valtion omistukseen. Koko maatilan kohtalo on vielä auki, todennäköisimmän vaihtoehdon ollessa sen päätyminen tonttimaaksi.

Milloin: Viime kesän lopulla ja syksyn sateissa aloitettiin ruusujen kartoitus- ja pelastusoperaatio.

Sainpa tuon kuulostamaan mahtipontiselta ja vaikuttavalta. Jollei itse ole ollut lapion varressa ja taistelemassa tietään Ruususen linnaan... Anteksi, tarkoitan tietysti: ruusutarhan ytimeen, ei ehkä ymmärrä, mikä tässä tuppaa naurattamaan. Kartoitapa kukinnan loputtua ruusuja, jotka ryteikön keskellä kasvavat limittäin ja lomittain, sadekuurojen avuliaasti tauottaessa toimintaa!

Huimalla asiantuntemuksella pystyimme sen verran päättämään, että löydettävissä oli sekä juhannusruusun sukuisia, rugosojia, ransakanruusuja, luonnonlajeja että neidonruusuja... Tarkempaan lajimäärittelyyn yltäminen pelkästään lehtien, kasvutavan ja joissain tapauksissa kiulukoiden perusteella... No, aivan niin suuria luuloja meillä ei omista kyvyistämme ollut.

Tyydyimme siis hikoilemaan, kiroilemaan ja kaivamaan (sovitaan, ettette kuulleet tuota keskimmäistä verbiä). Työn tuloksena Hilkan ruusuja on nyt pelastettu kasvamaan kolmessa pihassa.

Ensi kesänä voimme siis toivoa saavamme niistä paremmin tietoa, vaikka tuo ruusutarha sitten pahimman mahdollisen skenaarion toteutuessa jyrättäisiin maan tasalle ennen kesää.

Mutta kaikkea ei pidä toki kertoa kerralla ja ainahan pitää lopettaa jonkinlaiseen cliff hangeriin: tarinassa on luvassa jatko-osa. Pysykää siis linjoilla (eli lukekaa Ruusunlehtenne).

Många människor drömmer om att hitta en försvunnen skatt, har jag hört. För min del, anspråkslös som jag är av naturen, har jag satt ribban för mina drömmar betydligt lägre. Min dröm är att kunna gräva fram växtskatter i en försvunnen trädgård. För inget i världen har jag trott att drömmen skulle gå i uppfyllelse. Men livet överraskar, då och då.

Strängt taget har ju trädgården det nu handlar om inte försvunnit (förutom att den göms av manshöga tistlar och nässlor – lite ljuga pryder tal, oftast), men den löper ändå stor risk att försvinna helt och hållet.

Vad: Hilkkas rosträdgård, uppbyggd och omskött med kärlek. Hon var länge medlem i rosensällskapet, nu har hon lämnat den här världen och trädgården har förfallit på drygt tio år.

Var: Nastola, ett tidigare jordbruk i byn Villähde.

Varför: En vän till Hilka kontaktade rosensällskapet. Hon önskade att rosorna skulle räddas, eftersom marken nu övergått i statens ägo. Vad som kommer att hända med egendomen är ännu öppet, det mest sannolika är att egendomen styckas upp till bostadstomter.

När: I slutet av senaste sommar. Inventerings- och räddningsoperationen inleddes i typiskt vått höstväder.

Visst fick jag det här att låta både pompöst och effektivt? Om man själv inte har hållit i ett spadskaft och kämpat sig fram mot Törnrosas slott... Förlåt, jag menar förstås så här: stretat till rosträdgårdens kärna, så förstår man kanske inte vad som här gör att man inte kan hålla sig för skratt. Försök nu själv identifiera och kartlägga rosor som inte står i blom, som växer i en snårskog kors och tvärs och omlott och in i varandra, medan regnskurarna beredvilligt nog pausar verksamheten med täta mellanrum!

Med vårt samlade och breda ros-kunnande kunde vi dra slutsatser om att vi hittade både släktingar till midsommarrosen, rugosor, gallicarosor, vildrosor och albarosor... En mera exakt identifikation enbart på basis av blad, växtsätt och i några fall med hjälp av nypon var... Nå, riktigt så höga uppfattningar hade vi inte om våra ros-kompetenser.

Vi var i varje fall nöjda med att sveddas, småsvära och gräva (vi kan väl enas om att ni inte hörde det där mittersta verbet). Vårt arbete resulterade i att Hilkkas rosor nu har räddats för eftervärlden och får fortsätta sina liv på tre olika platser.

Vi hoppas att vi inkommande sommar kan få bättre kunskap om de räddade rosorna, även om den ursprungliga växtplatsen går värsta tänkbara öde till mötes, alltså att den jämnas helt med marken innan sommaren.

Men nej, allt skall inte berättas på en gång. Det är alltid bäst att sluta med nån typ av cliffhanger: det utlovas en fortsättning på historien. Hålls kvar på linjen (alltså, läs Rosenbladet!).

Äänestä suosikkiruusuasi!

Ruususeuran jäsenillä on tilaisuus ehdottaa ja valita Vuoden suosikkiruusu 2026. Se pääsee valokeilaan yhdessä Vuoden ruusun kanssa. Voit ehdottaa omassa pihassa tai jossakin muualla kasvavaa ruusua.

Mikä on Vuoden ruusu ja mikä Suosikkiruusu?

- Vuoden ruusu on seuran hallituksen valitsema. Vuoden ruusuksi on usein valittu kasvattamisen arvoinen Suomessa jalostettu tai löytöruusu.
- Suosikkiruusuksi jäsenet saavat ehdottaa mitä tahansa ruusua, josta itse pitävät.

Onko äänestäneille luvassa palkintoa?

- Palkintona on ilo, jonka saa jakaessaan omia kokemuksiaan muiden harrastajien kanssa.

Rösta fram din favoritros!

Rosensällskapets medlemmar har möjlighet att föreslå och att utse Årets favoritros 2026. Den lyfts upp i rampljuset jämsides med Årets ros. Du kan föreslå en ros som du själv har eller en som du har sett på någon annan plats.

Vad är Årets ros och vad menas med Favoritros?

- Årets ros har valts av rosensällskapets styrelse. Den är ofta vald för att den är odlingsvärd, framtagen i Finland eller en fyndros.
- Rosensällskapets medlemmar kan föreslå vilken ros som helst till Favoritros, en ros som de själva tycker om.

Delas det ut priser till dem som röstar?

- Glädjen över att få dela sina erfarenheter med andra hobbyodlare är det enda "pris" som delas ut.

Mihin ehdottajan tulisi kiinnittää huomiota, kun tekee ehdotuksen?

- Ehdottajan tulisi kertoa, miksi kyseinen ruusu on hänen suosikkinsa ja miksi hän suosittelee sitä muillekin.
- Ehdotukseen tulee liittää ruusun nimi ja vähintään yksi tunnistettava kuva ruususta.

Miten kilpailussa edetään sen jälkeen, kun jäsenet ovat lähettäneet ehdotuksensa?

- Hallitus karsii kohtuullisen määrän ehdokkaita, joista jäsenet pääsevät äänestämään.
- Jos ehdotuksia tulee kohtuullinen määrä alkukarsintaa ei tarvita.
- Jäsenet äänestävät valituista voittajan – vain yhdelle ruusulle voi antaa äänensä.

Vad bör den som föreslår en ros fästa vikt vid i sitt förslag?

- Förslagsställaren bör berätta varför just den här rosen är en favorit och varför hen rekommenderar den för andra.
- Rosens officiella namn bör bifogas, likaså minst en bild som klart visar rosens utseende.

Hur fortskrider nomineringarna efter att medlemmarna har sänt in sina förslag?

- Styrelsen går genom förslagen och tar fram ett måttligt antal nominerade som medlemmarna kan rösta på.
- Om de givna förslagen är få behövs ingen nomineringsomgång.
- Medlemmarna röstar fram en vinnare bland de nominerade – man kan rösta på endast en ros.

Säännöt – Regler

1. Suomen Ruususeuran jäsenet voivat ehdottaa ruusuja.
1. Endast medlemmar i Finska Rosensällskapet kan föreslå rosor.
2. Ruusun tulee olla suurimmassa osassa Suomea menestyvä ja terve (ainakin vyöhykkeillä 3–4)
2. Den föreslagna rosen bör vara frisk och klara sig i största delen av Finland (åtminstone växtzonerna 3–4)
3. Ehdotusten tulee olla perillä viimeistään 1.8. sähköpostitse hallitus@ruususeura.fi tai kirjeitse: c/o Suomen Ruususeura, Itäinen härkäkuja 9, 02580 Siuntio.
3. Förslagen skall vara inlämnade senast 1 augusti, via e-post: hallitus@ruususeura.fi eller brevledes: c/o Finska Rosensällskapet, Östra oxgränden 9, 02580 Sjundeå.
4. Ehdotukseen liitetään ainakin yksi hyvä kuva sekä hyvä perustelu, miksi kyseistä ruusua ehdotetaan suosikkiruusuksi.
4. Förslaget bör innefatta minst en bra bild och en god motivering tillvarför rosen förtjänar att bli Årets favoritros.
5. Tieto ”kilpailusta” julkaistaan Ruusunlehdessä numero 2, verkkosivuilla sekä Ruususeuran Facebook-ryhmässä ja Ruusukeskustelua-Facebook-ryhmässä.
5. Information om hur utnämningen går till finns i Rosenbladet nr 2, på Rosensällskapets webbplats och Facebook-grupp och i Facebook-gruppen Ruusukeskustelua.
6. Hallitus valitsee eniten ehdotuksia saaneista enintään 5 ehdokasta, joista jäsenet voivat äänestää mieleistään. Suljetaan pois ruusut, jotka ovat olleet ”Vuoden ruusuna” viimeisten 10 vuoden aikana, samoin tiedossa olevat tulevien vuosien ”Vuoden ruusut”. Nämä ehdokkaat julkaistaan Ruusunlehdessä 3, verkkosivuilla sekä seuran Facebook-sivuilla ja FB:n Ruusukeskustelua ryhmässä.
6. På basen av de inlämnade förslagen nominerar styrelsen högst fem rosor, de som fått flest förslag, som går vidare till medlemsomröstningen. Uteslutna är rosor som har varit ”Årets ros” under de senaste tio åren och de som kommer att vara ”Årets ros” under de kommande åren. De rosor som deltar i medlemsomröstningen publiceras i Rosenbladet nr 3, på webbplatsen, Rosensällskapets på Facebook-sidorna och Facebook-sidan Ruusukeskustelua.
7. Jäsenet voivat äänestää sähköpostin, postin ja Facebookin kautta (jäsenyys tarkistetaan) viimeistään 15.12. Eniten ääniä saanut voittaa.
7. Rosensällskapets medlemmar kan rösta via e-post, med brev eller kort och Facebook-sidorna senast 15.12. (medlemskapet kontrolleras). Den ros som får flest röster blir Årets favoritros.
8. Tieto voittaneesta ruususta julkaistaan esittelyineen Ruusunlehdessä 1/2026 rinnakkain ”Vuoden ruusun” kanssa.
8. Den vinnande rosen med bild och beskrivande text presenteras i Rosenbladet nr 1/2026 jämsides med Årets ros”.

Helsingin paikallisryhmä

Paikallisryhmän tapaamiset jatkuvat kesällä Meilahden Ruusutarhassa kuukauden ensimmäisinä tiistaina 6.5., 3.6., 8.7. ja 5.8. Kesällä saatamme tehdä jonkin retken. Siitä tiedotamme sähköpostilla. Syksyn ohjelma on vielä avoin.

Pirkanmaan paikallisryhmä

kesän ruusuretkeen on kaksi vaihtoehtoa (vain suosittumpi toteutuu) 10.7. / 10.–11.7.

1.Yhden päivän retki: lähtö Niihaman liitöntäpysäköinti klo. 7 - Tommolän taimisto (Leivonmäki) -Hirvensalmen taimisto -Kenkävero (Mikkeli) - yksityispiha (Kuhmoinen) - Tampere n. 19. Hinta riippuen osallistujamäärästä 40–70 euroa. Omakustanteiset ruokailu ja kahvit.

2. Kahden päivän retki, toinen päivä: Leijonapuisto, Lehmon puutarha (Joensuu) - yksityispiha (Kuhmoinen)- Tampere noin 19. Hinta 80–120, sisältäen majoituksen.

Ilmoittautumisia pyydetään 20.5. mennessä majoituksen varaimiseksi ajoissa. Ilmoittakaa, kummalle retkelle olette lähdyssä vai käykö kumpi tahansa. Toteutuva retki ilmoitetaan sähköpostitse. Ilmoittautuminen: kristiina.kalliojarvi@kolumbus.fi; pentti.saynavajarvi@gmail.com (Ennakkoilmoittautuneita pyydetään varmistamaan ilmoittautumisensa.)

Pihavierailut 2025

Kristiina Kalliojärven piha 28.6. Haulaniementie 56, 36200 Kangasala puh. 040 760 2720

Lauri Korpiaakon piha, 8.6.2025 klo 11 alkaen, kaikkina muinakin päivinä ruusulaiset. Tervetuloa Koivutie 7, Hämeenkyrö puh. 050 496 6155. (Luvassa juuriversotaimia halukkaille)

Jäsenyys pohjoismaisissa ruususeuroissa

Maksa jäsenenmaksu ja ilmoita nimesi ja osoitteesi jäsenrekisterin pitäjille niin saat jäsenyyden alla mainittuihin ruususeuroihin.

Muistathan maksaa euroissa ja käyttää IBAN-koodia niin ei tule ylimääräisiä pankkikuluja. Jäsenmaksu on kunkin maan valuutassa, koska valuuttakurssit vaihtelevat.

Finska Rosensällskapet

Finska Rosensällskapet: 30 euro
IBAN FI46 4055 3120 0331 47
BIC-KOD HELSFIHH
Kontaktperson: Päivikki Vilppula
jasenasiat@ruususeura.fi

Garðyrkjufélag Islands

Garðyrkjufélag Islands: 6800 ISK till Garðyrkjufélag Islands (Islands trädgårdsförening) + 1000 ISK till Rósaklubbúr
IBAN: IS30 0512 2600 5701 57016 965-39
BIC-KOD: GLITISRE
Kontaktperson: Elin Helga Gunnarsdóttir
gardurinn@gardurinn.is

Lokalgruppen i Helsingfors

Vi fortsätter med våra traditionella sommarträffar i rosariet i Mejlans första tisdagen i varje sommarmånad, 6 maj, 3 juni, 8 juli och 5 augusti.

Under sommaren blir det möjligen någon utflykt. Information sker via e-post.

Höstens program är ännu helt öppet.

Lokalgruppen i Birkaland

Vi har två alternativ för sommarens rosutflykt (endast den populäraste förverkligas) 10.7 / 10 - 11.7.

En endagsutflykt: start från pendelparkeringen i Niihama kl. 7 – plantskolan i Tommola (Leivonmäki) – Hirvensalo plantskola – Kenkävero (S:t Michel) – privat trädgård (Kuhmois) – Tammerfors ca kl. 19. Priset beräknat till 40–70 euro, beroende på antalet deltagare. Mat och kaffe på egen bekostnad.

En tvådagsutflykt, andra dagen Lionsklubbens park och handels-trädgården i Lehmo (Joensuu) – privat trädgård (Kuhmois) – Tammerfors ca kl. 19. Pris 80–120 euro, inkvartering inberäknad.

Anmälningar senast 20 maj för att vi skall kunna reservera övernattningen i god tid. Anmäl vilket av alternativen som ni önskar att delta i eller om ni vill delta i resan oberoende av längd. Vilken resa som förverkligas meddelas per e-post.

Anmälningar: kristiina.kalliojarvi@kolumbus.fi eller pentti.saynavajarvi@gmail.com (Vi ber att de som gjort förhandsanmälan bekräfta sitt deltagande)

Gårdsbesök 2025

Kristiina Kalliojärvis trädgård 28 juni Haulaniementie 56, 36200 Kangasala, tfn. 040 760 2720

Lauri Korpiaakkos trädgård 8 juni med början klockan 11, även alla andra dagar är rosintresserade välkomna. Välkomna till Koivutie 7, Tavastkyro, tfn. 050 496 6155. (De som vill kan få rosplanter)

Medlemskap i de nordiska rosensällskapen

Genom att betala in medlemsavgiften på något av nedanstående konto och meddela namn och adress till medlemssekreteraren blir du medlem i önskat Rosensällskap.

Kom ihåg att betala i Euro och använda IBAN och BIC-Kod så blir det inga bankavgifter. Avgiften står i det egna landets valuta eftersom valutorna fluktuerar.

Norsk Roseforening

Norsk Roseforening: 350 NOK
IBAN: NO60 0530 4408 555
BIC-KOD: DNBANOKKXXX
Kontaktperson: Bente Tangstad Juul
medlem@norskroseforening.no

Svenska Rosensällskapet

Svenska Rosensällskapet: 250 SEK,
Familjemedlemskap 375 SEK.
IBAN: SE19 8000 0815 0569 4446 8336
KOD: SWIFT/BIC: SWEDSESS
Kontaktperson: Ewa Gottberg
kassor@svenskarosensallskapet.se

Suomen Ruususeura ry – Finska Rosensällskapet rf

Perustettu – Grundat 1989

www.ruususeura.fi

Jäsenyydet – Medlemskap

Puutarhaliitto ry

Nordisk Rosenselskab

The World Federation of Rose Societies

Puheenjohtaja – Ordförande

Michael Luther
puheenjohtaja@ruususeura.fi

Taloudenhoitaja – Kassör

Jaana Järvinen/Simetra Oy
jaana.jarvinen@simetra.fi

Sihteeri – Sekreterare

Margareta Hägg
Puh. 040 551 4272
sihteeri@ruususeura.fi

Jäsenrekisterin hoitaja –

Medlemsansvarig

Päivikki Vilppula
jasenasiat@ruususeura.fi
Puh. 050 372 9454

Seuran julkaisujen tilaukset –

Beställning av

Rosensällskapetets publikationer

tilaus@ruususeura.fi

Verkkosivut – Webbsidorna

Michael Luther
michael.luther@netikka.fi

Facebook ja/och Instagram

Jukka Kallijärvi
jpkarvi@yahoo.co.uk
Puh. 045 884 8686

Nordisk Rosen Information

(NRI) -toimittaja/redaktör

Inger Kullberg
inger.kullberg@kolumbus.fi

Helsingin paikallisryhmä –

Helsingfors lokalgrupp

Maila Klemettinen
Puh. 040 838 1497
mailakle@gmail.com

Oulun paikallisryhmä –

Uleåborgs lokalgrupp

Matti Kulju
Puh. 044 335 7440
m.kulju@kolumbus.fi

Pirkanmaan paikallisryhmä

Pentti Säynväjärvi
Puh. 0400 731 399
pentti.saynavajarvi@gmail.com

Kristiina Kalliojärvi

Puh. 040 760 2720
kristiina.kalliojarvi@kolumbus.fi

Turun seudun paikallisryhmä –

Åbonejdens lokalgrupp

Maarit Kaipainen
Puh. 050 565 8868
maarit.kaipainen@pp.inet.fi

Liittyminen, osoitteenmuutos ja eroamisilmoitus

Hae jäsenyyttä täyttämällä verkkolomake seuran sivuilla osoitteessa ruususeura.fi/jasenyys/. Jäsenmaksu vuonna 2025 35 euroa.

Kun muutat, ilmoita jäsenrekisterin hoitajalle vanha ja uusi osoite mahdollisimman pian, jotta saat seuraavan Ruusunlehden oikeaan paikkaan.

Eroamisilmoitus lähetetään niinkään jäsenrekisterin hoitajalle.

Tietosuojaseloste on luettavissa Suomen Ruususeuran verkkosivuilla ruususeura.fi.

Jäsenten tunnussana, joilla pääsee lukemaan Ruusunlehteä verkossa: **MarziPirjo03**

Anslutning, adressförändring och anmälan om utträde

Anhåll om medlemskap genom att fylla i formuläret på Rosensällskapetets webbplats ruususeura.fi/sv/, Om oss, Medlemskap. Medlemsavgiften år 2025 är 35 euro.

När du flyttar meddela då både din gamla och din nya adress till den medlemsansvariga så fort som möjligt, för att Rosenbladet skall nå dig på rätt adress.

Anmälan om utträde sänds också till den medlemsansvariga.

Dataskyddsbeskrivningen i sin helhet finns att läsa på Finska Rosensällskapetets webbplats ruususeura.fi.

Lösenord för låst material, bl.a. Rosenbladet på webbplatsen: **MarziPirjo03**

RUUSUNLEHTI • ROSENBLADET • 4/2024 • 37. vuosikerta – årgång • ISSN 1455-8106

Ilmestymisaikataulu – Utgivning

Lehti ilmestyy helmi-, touko-, syys- ja joulukuussa. / Rosenbladet utkommer i februari, maj, september och december.

Aineisto – Material

Lehteen tarkoitettu aineisto pyydetään lähettämään 1.1., 1.4., 4.8. ja 29.9. mennessä päätoimittajalle.

Tekstit word-tiedostoina sähköpostilla.

Material till tidningen skickas till chefredaktören, och bör vara henne tillhanda senast 1.1., 1.4., 4.8. och 29.9.

Texter som word-dokument via e-post.

Päätoimittaja – Chefredaktör

ruusunlehti@ruususeura.fi

Ilmoitushinnat – Annonsspriser

(värillinen ja mustavalkoinen)

1/1 sivuilla/sidor 8–45 230 €

1/2 sivuilla/sidor 8–45 150 €

1/1 sivuilla/sidor 46–47 290 €

1/2 sivuilla/sidor 46–47 190 €

Taitto – Ombrytning

Savion Kirjapaino Oy

Paino – Tryck

Savion Kirjapaino Oy, Aleksis Kiven tie 19, 04200 Kerava

www.ruususeura.fi

Ruususeura – Rosensällskapet

[suomenruususeura](https://www.instagram.com/suomenruususeura)

.HV23

PALAUTUSOSOITE – RETURADRESS
Suomen Ruususeura ry
Esikoisentie 7 E 46
00430 Helsinki

Juhannusruusu/Midsommarros. Kuva/Foto ET

